

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի Հ Ա Ն Ր Ա Պ Ե Տ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

ՆԱԽԱԶԵՆՆՈՂ
«ԿԱՊԻՏԱԼ ԴԻԶԱՅՆ» ՍՊԸ
ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆ
Է. ԴԱՎԹՅԱՆ

ՀՀ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԽՆԱԾԱԽ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐՈՒՄ
ԿՐԹԱՀԱՄԱԼԻՐԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՅՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

(Լրամշակված)

Կատարող՝
«Թրիգգեր» ՍՊԸ տնօրեն

Ա. Պեպանյան

ԵՐԵՎԱՆ - 2025

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.....	2
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	3
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ և ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ	4
ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	9
ՈԼՈՐՏԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՔԸ	11
ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ.....	20
ՇՐՋԱԿԱ ՍԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ.....	43
ՇՐՋԱԿԱ ՍԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԿԱՆԽԱՏԵՍՎՈՂ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	65
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՍԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ	73
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	77

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ծրագրի անվանումը	«Մինչև 2026 թվականը կառուցվող, հիմնանորոգվող կամ վերակառուցվող 300 դպրոցների» ծրագիր
Պատվիրատու	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ (ՀՏԶՀ)
Նախագծային կազմակերպություն	«ԿԱՊԻՏԱԼ ԴԻԶԱՅՆ» ՍՊԸ, հեռ.՝ +374 98127677 Էլ. հասցե՝ capital.project@hotmail.com
ՇՄԱԳ Հաշվետվություն կազմող	«ԹՐԻԳԳԵՐ» ՍՊԸ, հեռ.՝ +374 94 40 47 34 Էլ. հասցե՝ triggermonitoring@gmail.com
Կառուցապատվող տարածքի գտնվելու վայրը	Սյունիքի մարզ, Տեղ համայնք, Խնածախ բնակավայր
Կրթահամալիրի շենքի կառուցապատման մակերեսը	3445.3 ք.մ
Հողատարածքի մակերեսը	14442.17 ք.մ
Կրթահամալիրի նախագծային հզորությունը	200 աշակերտի համար նախատեսված դպրոց և 40 երեխայի համար նախատեսված մանկապարտեզ

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՄԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ և ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ

Ներկայացվող սահմանումները և եզրույթները /տերմիններ/ բերվում են ՀՀ բնապահպանական ոլորտի օրենքներից և նորմատիվ փաստաթղթերից:

Շրջակա միջավայր` բնական և մարդածին տարրերի (մթնոլորտային օդ, ջրեր, հողեր, ընդերք, լանդշաֆտ, կենդանական ու բուսական աշխարհ, ներառյալ՝ անտառ, բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ, բնակավայրերի կանաչ տարածքներ, կառույցներ, պատմության և մշակույթի հուշարձաններ) և սոցիալական միջավայրի (մարդու առողջության և անվտանգության), գործունեքի, նյութերի, երևույթների ու գործընթացների ամբողջությունը և դրանց փոխազդեցությունը միմյանց ու մարդկանց միջև.

շրջակա միջավայրի վրա ազդեցություն` հիմնադրությային փաստաթղթի գործողության կամ նախատեսվող գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա հնարավոր փոփոխությունները.

նախատեսվող գործունեություն` շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցություն ունեցող ուսումնասիրություն, արտադրություն, կառուցում, շահագործում, վերակառուցում, ընդլայնում, տեխնիկական և տեխնոլոգիական վերազինում, վերապրոֆիլավորում, կոնսերվացում, տեղափոխում, լուծարում, փակում.

ձեռնարկող` սույն օրենքի համաձայն՝ փորձաքննության ենթակա հիմնադրությային փաստաթուղթ մշակող, ընդունող, իրականացնող և (կամ) գործունեություն իրականացնող կամ պատվիրող պետական կառավարման կամ տեղական ինքնակառավարման մարմին, իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձ.

ազդակիր համայնք` շրջակա միջավայրի վրա հիմնադրությային փաստաթղթի կամ նախատեսվող գործունեության հնարավոր ազդեցության ենթակա համայնքի (համայնքների) բնակչություն՝ ֆիզիկական և (կամ) իրավաբանական անձինք.

շահագրգիռ հանրություն` փորձաքննության ենթակա հիմնադրությային փաստաթղթի ընդունման և (կամ) նախատեսվող գործունեության իրականացման

առնչությամբ հետաքրքրությունն ցուցաբերող իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք.

գործընթացի մասնակիցներ՝ պետական կառավարման ու տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, ֆիզիկական ու իրավաբանական անձինք, ներառյալ՝ ազդակիր համայնք, շահագրգիռ հանրություն, որոնք, սույն օրենքի համաձայն, մասնակցում են գնահատումների և (կամ) փորձաքննության գործընթացին.

հայտ՝ ձեռնարկողի կամ նրա պատվերով կազմած հիմնադրությային փաստաթղթի մշակման և (կամ) նախատեսվող գործունեության նախաձեռնության մասին ծանուցման փաթեթ.

բնության հատուկ պահպանվող տարածք՝ ցամաքի (ներառյալ՝ մակերևութային ու ստորերկրյա ջրերը և ընդերքը) և համապատասխան օդային ավազանի՝ սույն օրենքով գիտական, կրթական, առողջարարական, պատմամշակութային, ռեկրեացիոն, զբոսաշրջության, գեղագիտական արժեք են ներկայացնում, և որոնց համար սահմանված է պահպանության հատուկ ռեժիմ.

ազգային պարկ՝ բնապահպանական, գիտական, պատմամշակութային, գեղագիտական, ռեկրեացիոն արժեքներ ներկայացնող միջազգային և (կամ) հանրապետական նշանակություն ունեցող տարածք, որը բնական լանդշաֆտների ու մշակութային արժեքների զուգորդման շնորհիվ կարող է օգտագործվել գիտական, կրթական, ռեկրեացիոն, մշակութային և տնտեսական նպատակներով, և որի համար սահմանված է պահպանության հատուկ ռեժիմ.

ազգային պարկի արգելոցային գոտի՝ ազգային պարկի տարածքից առանձնացված տեղամաս, որտեղ գործում է պետական արգելոցի համար սույն օրենքով սահմանված ռեժիմը.

ազգային պարկի արգելավայրային գոտի՝ ազգային պարկի տարածքից առանձնացված տեղամաս, որտեղ գործում է պետական արգելավայրի համար սույն օրենքով սահմանված ռեժիմը.

ազգային պարկի ռեկրեացիոն գոտի՝ ազգային պարկի տարածքից առանձնացված տեղամաս, որտեղ թույլատրվում է քաղաքացիների հանգստի և զբոսաշրջության ու դրա հետ կապված սպասարկման ծառայության կազմակերպում

ազգային պարկի տնտեսական գոտի՝ ազգային պարկի տարածքից առանձնացված տեղամաս, որտեղ թույլատրվում է ազգային պարկի ռեժիմին համապատասխանող տնտեսական գործունեություն.

պետական արգելավայր՝ գիտական, կրթական, պատմամշակութային, տնտեսական արժեք ներկայացնող տարածք, որտեղ ապահովվում են էկոհամակարգերի և դրանց բաղադրիչների պահպանությունը և բնական վերարտադրությունը.

պետական արգելոց՝ գիտական, կրթական, պատմամշակութային արժեք ներկայացնող առանձնահատուկ բնապահպանական, գեղագիտական հատկանիշներով օժտված միջազգային և (կամ) հանրապետական նշանակություն ունեցող տարածք, որտեղ բնական միջավայրի զարգացման գործընթացներն ընթանում են առանց մարդու անմիջական միջամտության.

բնության հատուկ պահպանվող տարածքի պահպանման գոտի՝ տարածք, որի ստեղծման նպատակն է սահմանափակել (մեղմացնել) բացասական մարդածին ներգործությունը բնության հատուկ պահպանվող տարածքների էկոհամակարգերի, կենդանական ու բուսական աշխարհի ներկայացուցիչների, գիտական կամ պատմամշակութային արժեք ունեցող օբյեկտների վրա.

լանդշաֆտ՝ աշխարհագրական թաղանթի համասեռ տեղամաս, որը հարևան տարածքներից տարբերվում է երկրաբանական կառուցվածքի, ռելիեֆի, կլիմայի, հողաբուսական ծածկույթի և կենդանական աշխարհի ամբողջությամբ.

հող՝ երկրի մակերևույթում բիոտիկ, աբիոտիկ և մարդածին գործոնների երկարատև ազդեցության արդյունքում առաջացած ինքնուրույն բնագիտապատմական հանքաօրգանական բնական մարմին՝ կազմված կոշտ հանքային և օրգանական մասնիկներից, ջրից ու օդից և ունի բույսերի աճի ու զարգացման համար համապատասխան պայմաններ ստեղծող յուրահատուկ գենետիկամորֆոլոգիական հատկանիշներ ու հատկություններ.

հողային պրոֆիլ՝ հողագոյացման գործընթացում օրինաչափորեն փոփոխվող և գենետիկորեն կապակցված հողային հորիզոնների ամբողջություն.

խախտված հողեր՝ առաջնային տնտեսական արժեքը կորցրած և շրջակա միջավայրի վրա բացասական ներգործության աղբյուր հանդիսացող հողեր

հողի բերրի շերտ՝ հողային ծածկույթի վերին շերտի բուսահող, որն օգտագործվում է հողերի բարելավման, կանաչապատման, ռեկուլտիվացման նպատակներով.

հողի պոտենցիալ բերրի շերտ՝ հողային պրոֆիլի ստորին մասը, որն իր հատկություններով համընկնում է պոտենցիալ բերրի ապարների (բուսականության աճի համար սահմանափակ բարենպաստ քիմիական կամ ֆիզիկական հատկություններ ունեցող լեռնային ապարներ) հատկություններին.

հողածածկույթ՝ երկրի կամ դրա ցանկացած տարածքի մակերևույթը ծածկող հողերի ամբողջությունն է.

հողի բերրի շերտի հանման նորմեր՝ հողի հանվող բերրի շերտի խորությունը (սմ), ծավալը (m^3), զանգվածը (տ).

ռեկուլտիվացում՝ խախտված հողերի վերականգնմանն ուղղված (օգտագործման համար պիտանի վիճակի բերելու) միջոցառումների համալիր, որը կատարվում է 2 փուլով՝ տեխնիկական և կենսաբանական.

կենսաբանական բազմազանություն՝ ցամաքային, օդային և ջրային էկոհամակարգերի բաղադրիչներ համարվող կենդանի օրգանիզմների տարատեսակություն, որը ներառում է բազմազանությունը տեսակի շրջանակներում, տեսակների միջև և էկոհամակարգերի բազմազանությունը.

բնապահպանական կառավարման պլան՝ գործունեության հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող միջոցառումներ և դրանց իրականացման մշտադիտարկման ցուցիչներ, որոնք հստակ են և չափելի՝ որոշակի ժամանակի ընթացքում.

բնության հուշարձան, բնության հատուկ պահպանվող տարածքի կարգավիճակ ունեցող գիտական, պատմամշակութային և գեղագիտական հատուկ արժեք

ներկայացնող երկրաբանական, ջրաերկրաբանական, ջրագրական, բնապատմական, կենսաբանական բնական օբյեկտ.

պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններ՝ պետական հաշվառման վերցված պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող կառույցները, դրանց համակառույցներն ու համալիրները՝ իրենց գրաված կամ պատմականորեն իրենց հետ կապված տարածքով, դրանց մասը կազմող հնագիտական, գեղարվեստական, վիմագրական, ազգագրական բնույթի տարրերն ու բեկորները, պատմամշակութային և բնապատմական արգելոցները, հիշարժան վայրերը՝ անկախ պահպանվածության աստիճանից:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 2014թ. հունիսի 21-ի ՀՕ 110-Ն (փոփոխությունները 2023թ. մայիսի 3) 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 8-ի «ա» ենթակետի համաձայն, նախատեսվող գործունեության նախագծային փաստաթղթերը ենթակա են շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման սույն հաշվետվությունը կազմվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ կառավարության որոշումների պահանջներին համապատասխան:

Շրջակա միջավայրի վրա մարդկային գործունեության վնասակար ազդեցության կանխման, կենսոլորտի կայունության պահպանման, բնության և մարդու կենսագործունեության ներդաշնակության պահպանման համար կարևորագույն նշանակություն ունի յուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ճշգրիտ և լիարժեք գնահատումը:

Գործունեության բնապահպանական գնահատումը պետք է ներառի ուղղակի և անուղղակի ազդեցության կանխորոշումը, նկարագրությունը և հիմք հանդիսանա դրանց կանխարգելման կամ հնարավոր նվազեցման պարտադիր միջոցառումների մշակման համար:

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը սահմանում է, որ «Պետությունը խթանում է շրջակա միջավայրի պահպանությունը, բարելավումը և վերականգնումը, բնական պաշարների ողջամիտ օգտագործումը և այլն»:

Սկսած 1991թ. շրջակա միջավայրի պահպանությանն առնչվող ավելի քան 25 օրենսգրքեր և օրենքներ, բազմաթիվ ենթաօրենսդրական ակտեր և կանոնակարգեր են ընդունվել:

Ծրագրով իրականացվելիք աշխատանքների արդյունքում նախատեսվող շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվությունը մշակված

է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա:

Հաշվետվությունը ներառում է տվյալներ, հիմնավորումներ և հաշվարկներ, որոնք անհրաժեշտ են շրջակա միջավայրի վրա նախատեսվող գործունեության ազդեցության փորձաքննության իրականացման համար:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (այսուհետ՝ ՇՄԱԳ) նպատակն է բացահայտել նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կանխատեսվող էկոլոգիական ազդեցությունը (շրջակա միջավայրը աղտոտող վնասակար նյութերը, թափոնները և այլ գործոններ), վերլուծել և գնահատել այն և ցույց տալ, որ նախատեսված են դրա կանխարգելմանը, չեզոքացմանը և կամ նվազեցմանը ուղղված անհրաժեշտ միջոցառումներ:

Սույն հաշվետվությունը կազմվել է Սյունիքի մարզի Տեղ համայնքի Խնածախ բնակավայրում նոր կրթահամալիրի կառուման համար, որի նախագծային տեղակայման աշխատանքներն իրականացվել են «ԿԱՊԻՏԱԼ ԴԻԶԱՅՆ» ՍՊԸ-ի կողմից:

Նախագծի մշակման համար հիմք են հանդիսացել.

Ինժեներաերկրաբանական հետազոտությունների արդյունքները,

ՀՀ ում գործող օրենքներն ու նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերը,

Պատվիրատուի առաջադրանքը՝ պայմանավորված համապատասխան հատակագծային ու ծավալատարածական լուծումներով:

Ծրագրի նպատակն է Սեյսմիկ անվտանգության բարելավման ծրագրի շրջանակում առաջնահերթ համարվող դպրոցների ուժեղացումը կամ նորի կառուցումը: Դպրոցներն ամրացնելու կամ նորը կառուցելու պարագայում, որպես ծրագրի վերջնական արդյունք կապահովվի սեյսմակայուն դպրոցների շենքերի բարելավված տեսակարար կշիռը:

Ծրագիրը համահունչ է ՀՀ կառավարության «Աղետների ռիսկերի նվազեցման ազգային ռազմավարության» նպատակներին և ուղղված է երկրի սեյսմակայունության ապահովմանը, անհատական և հասարակական անվտանգության մակարդակի բարձրացմանը և երկրի կայուն զարգացմանը:

ՈԼՈՐՏԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՔԸ

Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանական օրենսդրական և կարգավորիչ շրջանակն ընդգրկում է ավելի քան 30 բնապահպանական օրենքներ: Քաղաքաշինության ոլորտի համար առավել կիրառելի ազգային բնապահպանական քաղաքականությունները և օրենսդրական կարգավորիչ հիմքերն ներկայացված են ստորև.

- ՀՀ Սահմանադրություն (2015) 10-րդ հոդվածը սահմանում է, որ ՀՀ ընդերքը և ջրային ռեսուրսներ հանդիսանում են պետության բացառիկ սեփականությունը, իսկ հոդված 12-ը՝ պետության խթանիչ դերը շրջակա միջավայրի պահպանության, բարելավման, վերականգնման և բնական պաշարների ողջամիտ օգտագործման գործընթացում՝ հաշվի առնելով կայուն զարգացման սկզբունքները և պատասխանատվությունն ապագա սերունդների առջև, ինչպես նաև յուրաքանչյուր ոքի պարտավորությունը շրջակա միջավայրի պահպանման գործընթացում:
- ՀՀ Օրենքը Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին, 2014թ. հունիսի 21-ի ՀՕ 110-Ն (փոփոխությունները 2023թ. մայիսի 3) - պահանջում է իրականացնել ծրագրերի դասակարգում ըստ կատեգորիաների՝ կախված գործունեության տեսակից և չափերից, իրականացնել ազդեցությունների գնահատում, և պետական փորձաքննության իրականացման արդյունքում ստանալ փորձագիտական եզրակացություն:
- «ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001) - սահմանում է պետական, այդ թվում՝ տարբեր նպատակային նշանակության (գյուղատնտեսական, շինարարական, արդյունաբերական և այլ նպատակներով) հողերի օգտագործման դրույթները:
- «ՀՀ Ջրային օրենսգիրք» (2002),
- «Ջրի ազգային քաղաքականության հիմնադրույթների մասին» ՀՀ օրենք,
- «ՀՀ Ջրի ազգային ծրագրի մասին» ՀՀ օրենք (2006),
- «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (2006),

- «Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2008),
- ՀՀ Օրենքը Թափոնների մասին (2004) կարգավորում է թափոնների, այդ թվում շինարարական աղբի, հավաքագրումը, տեղափոխումը, պահեստավորումը, վերամշակումը և տեղադրումը ՀՀ-ում:
- ՀՀ Օրենքը Մթնոլորտային Օդի Պահպանության մասին (ընդունված 1994թ. և լրամշակված 2022թ.) - կարգավորում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը, մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնոլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:
- ՀՀ Օրենքը Բնապահպանական Վերահսկողության մասին (2005) կարգավորում է ՀՀ-ում պետական վերահսկողության կազմակերպումը տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից բնապահպանական օրենսդրության և ՇՄԱԳ փորձագիտական եզրակացության պահանջների կատարման վերաբերյալ:
- ՀՀ Օրենքը Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին (2000) կարգավորում է տնտեսական գործունեության վերահսկողության ստուգայցերի իրականացման արարողակարգերը:
- ՀՀ Օրենքը Քաղաքաշինության մասին (1998) (Հոդվածներ 13, 14,15,16, Գլուխ 6) կարգավորում է շինարարական գործընթացի կազմակերպումը, պահանջում է նախատեսվող գործունեության մասին տեղակատվության հրապարակումը և նախագծման փուլում հանրության մասնակցությունը: Քաղաքաշինության ոլորտում բնապահպանական նորմերի և նորմատիվային փաստաթղթերի կիրառումն ապահովվում է Քաղաքաշինարարության նախարարի ՀՀ ՇՆ 10-01-2014 Շինարարությունում, նորմատիվ փաստաթղթերի համակարգ. Հիմնական դրույթներ Շինարարական նորմերը հաստատելու մասին N65-Ն հրամանով (8 ապրիլի 2014):

- ՀՀ Օրենքը Պատմության և մշակութային անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին (1998թ.) սահմանում է իրավական և քաղաքական հիմքեր ՀՀ-ում մշակութային և պատմական հուշարձանների օգտագործման համար և կարգավորում է հարաբերությունները պահպանության և օգտագործման միջև: Այն նկարագրում է նոր հուշարձանի հայտնաբերման դեպքում կիրառվող ընթացակարգերը, սահմանում է հուշարձանների պետական գրանցման կանոնները, դրանց շուրջ պահպանման գոտու գնահատումը, և պատմամշակութային արգելավայրերի ստեղծումը:
- ՀՀ Օրենքը Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին (2006թ.) սահմանում է Հանրապետության համալիր կամ առանձին բնական օբյեկտների, ինչպես նաև բնության հատուկ պահպանվող տարածքների էկոհամակարգերի զարգացման, վերականգնման, պահպանման, վերարտադրության և օգտագործման իրավական հիմքերը և պետական քաղաքականության հարաբերությունները: Համաձայն օրենքի բնության հատուկ պահպանվող տարածքները ըստ նշանակության դասակարգվում են միջազգային, հանրապետական և տեղական կարևորության տարածքների, ըստ կատեգորիայի՝ պետական արգելոցի, ազգային պարկի, պետական արգելավայրի և բնության հուշարձանի:
- ՀՀ Օրենքը Բուսական աշխարհի մասին (1999թ.) սահմանում է ՀՀ պետական քաղաքականությունը բուսական աշխարհի պահպանման, պաշտպանության օգտագործման և վերարտադրության ոլորտներում: Օրենքը սահմանում է բուսական աշխարհի պետական գույքագրման և պետական մշտադիտարկման իրականացման նպատակները, բուսական աշխարհի Կարմիր գրքի կազմման պահանջները և մոտեցումները, բուսական աշխարհի օգտագործման պայմանները, օգտագործման իրավունքից զրկելու պայմանները, բուսական աշխարհի պահպանման դրույթները և տնտեսական գործիքները բուսական աշխարհի ռեսուրսների կայուն օգտագործման և մշտադիտարկման համար:

- ՀՀ Օրենքը Կենդանական աշխարհի մասին (2000թ.) սահմանում է ՀՀ պետական քաղաքականությունը կենդանական աշխարհի պահպանման, օգտագործման և վերարտադրության ոլորտներում: Օրենքը սահմանում է կենդանական աշխարհի ուսումնասիրությունների, պետական մշտադիտարկման, պետական գույքագրման նպատակները, կենդանական աշխարհի Կարմիր գրքի կազմման սկզբունքները, կենդանատեսակների օգտագործման պայմանները, օգտագործման իրավունքից զրկելու հիմքերը, կենդանիների պահպանման դրույթները, և կենդանական աշխարհի ռեսուրսների կայուն օգտագործման և մշտադիտարկման տնտեսական գործիքները:
- ՀՀ Օրենք Սեյսմիկ պաշտպանության մասին (12 հունիս, 2002 թ.) սահմանում է ՀՀ սեյսմիկ պաշտպանության բնագավառի կազմակերպման հիմնադրույթները և կարգավորում է դրա հետ կապված հարաբերությունները:
- ՀՀ Քաղաքաշինության մասին օրենք (05 մայիս, 1998 թ.) սահմանում է Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքաշինական գործունեության հիմնադրույթները և կարգավորում այդ գործունեության հետ կապված հարաբերությունները:
- ՀՀՇՆ 31-01-2014 «Բնակելի շենքեր. մաս I. Բազմաբնակարան բնակելի շենքեր» շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի N 82 հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին:
- ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի հրաման N 11- Ն «Շինարարական արտադրության կազմակերպման աշխատանքների կատարում Շինարարական նորմերը հաստատելու մասին» (14 հունվար 2008) (Գլուխ IX):
- ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի հրաման N 44 Շինարարության որակի տեխնիկական հսկողության իրականացման հրահանգ (28 ապրիլի 1998) պահանջում է շինարարությանը վերաբերվող բոլոր նորմերի և ստանդարտների կիրառումը տնտեսվարող սուբյեկտի կողմից:
- ՀՀ Կառավարության որոշում N 121-Ն «Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների գործածության գործունեության լիցենզավորման

կարգը հաստատելու մասին» (2003) սահմանում է ՀՀ-ում վտանգավոր թափոնների գործածության գործունեության լիցենզավորման պայմանները և կարգավորվում է դրա հետ կապված հարաբերությունները:

- ՀՀ Կառավարության որոշում N 108-Ն (2018 թ.) «Բնակավայրերի կանաչ գոտիների չափերին և տեսակային կազմին ներկայացվող պահանջները սահմանելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2008 թվականի հոկտեմբերի 30-ի N1318-Ն որոշումը ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» սահմանվում է քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի կանաչ գոտիների չափերը՝ ըստ բնակավայրի տարածքի, կանաչ գոտիների տեսակները և կանաչապատման տարրերի տեսակային կազմը (տեսականին)՝ ըստ գոտիականության, ինչպես նաև կանաչ գոտիների անտառների պահպանությանն ու արդյունավետ օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները:
- ՀՀ Կառավարության որոշում N 1059-Ա (սեպտեմբերի 25, 2014 թ.) «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և ռազմավարության բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին» հաստատում է ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը՝ համաձայն հավելվածի 1-ի և Հայաստանի բնության հատուկ պահպանվող տարածքների պահպանության և օգտագործման բնագավառի 2014- 2020 թվականների պետական ծրագրի միջոցառումները՝ համաձայն N 2 հավելվածի:
- ՀՀ կառավարության N 1404-Ն որոշում 02.11.2017թ. «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու և ՀՀ կառավարության 20.07.2006.N 1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին»:
- ՀՀ կառավարության N 781-Ն որոշում (31.07.2014թ.) «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին»:

- ՀՀ կառավարության N 1504-Ն որոշում 25.12.2014թ. «Պետական միջոցների հաշվին կառուցվող (վերակառուցվող, նորոգվող) օբյեկտներում էներգախնայողության և էներգաարդյունավետության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումների կիրառման մասին»:
- ՀՀ կառավարության N 426-Ն որոշում 12.04.2018թ. «Նոր կառուցվող բնակելի բազմաբնակարան շենքերում, ինչպես նաև պետական միջոցների հաշվին կառուցվող (վերակառուցվող, նորոգվող) օբյեկտներում էներգախնայողության և էներգաարդյունավետության տեխնիկական կանոնակարգը սահմանելու մասին»:
- ՀՀ կառավարության որոշում N 967-Ն ՀՀ (14 օգոստոս, 2008 թ. «Բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին») հաստատում է ՀՀ-ում բնության հուշարձանների ցանկը՝ ըստ հավելվածի:
- ՀՀ կառավարության որոշում N 71-Ն «Հայաստանի Հանրապետության կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» (հունվարի 29, 2010 թ.) հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության կենդանիների Կարմիր գիրքը՝ համաձայն հավելվածի:
- ՀՀ կառավարության որոշում N 72-Ն «Հայաստանի Հանրապետության բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին որոշումը» (հունվարի 29, 2010թ.) հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության բույսերի Կարմիր գիրքը՝ համաձայն հավելվածի:
- ՀՀ կառավարության որոշում N 596-Ն (19 մարտ, 2015թ.) ՀՀ-ում «Կառուցապատման նպատակով թույլտվությունների և այլ փաստաթղթերի տրամադրման կարգը հաստատելու և ՀՀ կառավարության մի շարք որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» սահմանում է կառուցապատման նպատակով թույլտվությունների և այլ փաստաթղթերի տրամադրման կարգը՝ համաձայն N1 հավելվածի:
- ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարի հրաման N-1243-Ն (30 նոյեմբերի, 2015 թ.) «Սեյսմիկ պաշտպանության բնագավառի հատուկ և կարևոր նշանակության օբյեկտները սահմանելու

մասին», որը սահմանում է սեյսմիկ պաշտպանության բնագավառի հատուկ և կարևոր նշանակության օբյեկտները՝ համաձայն հավելվածի:

- ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի հրաման N 102-Ն (28 դեկտեմբեր, 2020թ.) ՀՀՇՆ 20.04-2020 «Երկրաշարժադիմացկուն շինարարության նախագծման նորմեր» շինարարական նորմերը հաստատելու և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2006 թվականի փետրվարի 3-ի N 24-Ն հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին»:
- ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի հրաման N 49-Ն (24.03.2016): «Հայաստանի Հանրապետության պետական հանրակրթական դպրոցների սեյսմիկ անվտանգության բարելավման 2015-2030 թվականների ծրագրի շրջանակներում իրականացվող դպրոցական շենքերի ուժեղացման և նորի կառուցման համար Հայաստանի Հանրապետությունում գործող շինարարական նորմերով թույլատրելի առավել բարձր պահանջներ և պայմաններ կիրառելու մասին»:
- ՀՀ առողջապահության նախարարի հրաման N 12-Ն (28.03.2017) «Հանրակրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատություններին ներկայացվող պահանջներ» N 2.2.4-016-17 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարի 2002 թվականի փետրվարի 11-ի N 82 հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին»:
- ՀՀ առողջապահության նախարարի հրաման N15-Ն (19.09.2012) «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարակենցաղային սենքերի» N 2.2.8-003-12 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին»:
- ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի հրաման N 103-Ա ՀՀՇՆ31-03.01-2014 «Հանրակրթական նշանակության շենքեր» շինարարական նորմերը հաստատելու մասին»:
- ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի հրաման N 43-Ա (05.04.2018) «Բնակչության սակավաշարժ խմբերի և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար շենքերի և շինությունների մատչելիության ապահովման նախագծման

կանոնների հավաքածուին հավանություն տալու մասին»
(<https://www.minurban.am/storage/Normative/43-A.pdf>):

- ՀՀ կառավարության որոշում N 438-Ն (20 ապրիլի, 2002թ.) «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական հաշվառման, ուսումնասիրման, պահպանության, ամրակայման, նորոգման, վերականգնման և օգտագործման կարգ հաստատելու մասին» հաստատում է պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական հաշվառման, ուսումնասիրման, պահպանության, ամրակայման, նորոգման, վերականգնման և օգտագործման կարգը:

Միջազգային համաձայնագրեր.

- ՄԱԿ-ի «Կլիմայի փոփոխության մասին» շրջանակային կոնվենցիա (Նյու Յորք):
- «Կենսաբանական բազմազանության մասին» կոնվենցիա (Ռիո-դե-Շանեյրո):
- «Երոպայի վայրի բնության և բնական միջավայրի պահպանության մասին» կոնվենցիա (Բեռն):
- «Միջազգային կարևորության խոնավ տարածքների մասին, հատկապես որպես ջրաթռչունների բնակավայր» կոնվենցիա (Ռամսար.):
- «Միգրացվող վայրի կենդանիների տեսակների պահպանության մասին» կոնվենցիա (Բոնն):
- «Անհետացման եզրին գտնվող վայրի կենդանական ու բուսական աշխարհի տեսակների միջազգային առևտրի մասին» կոնվենցիա (CITES) (Վաշինգտոն):
- Լանդշաֆտների երոպական կոնվենցիա (Ֆլորենցիա):
- «Համաշխարհային մշակութային և բնական ժառանգության պահպանության մասին» կոնվենցիա (Փարիզ):
- «Կայուն օրգանական աղտոտիչների մասին» կոնվենցիա (Ստոկհոլմ) (2003թ.վավերացվել է ՀՀ կառավարության կողմից):
- «Վտանգավոր թափոնների անդրսահմանային փոխադրման և դրանց հեռացման նկատմամբ հսկողություն սահմանելու մասին» կոնվենցիա (Բազել):

Ուղեցույցներ և ստանդարտներ

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող քաղաքաշինության բնագավառի նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի ցուցակ (2013), որը պարունակում է ՀՀ-ում գործող շինարարական նորմերի համակարգը, այդ թվում՝ տարբեր տիպի աշխատանքների անվտանգության վերաբերյալ:

Բնապահպանական որակի ստանդարտներ, որոնք կիրառվում են ջրային ռեսուրսների, օդի, ինչպես նաև աղմուկի և թրթռումների ազդեցությունը որոշելու համար, մշակված են և կիրառելի են նաև քաղաքաշինարարական ոլորտի համար:

ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Նախատեսվող գործունեության տարածքը գտնվում է Սյունիքի մարզի Տեղ համայնքի Խնածախ բնակավայրում:

Հայցվող տարածքը իրենից ներկայացնում է չկառուցապատված տարածք: Նախկինում նախատեսվող հողամասի նպատակային նշանակությունը եղել է գյուղատնտեսական, գործառնական նշանակությունը՝ մի մասը այլ հողատեսք, մյուս մասը վարելահող: Տարածքում տարիներ շարունակ կատարվել են գյուղատնտեսական աշխատանքներ: Հայցվող տարածքում ջրահոսքեր առկա չեն: Մոտակա բնակելի տնից հեռավորությունը կազմում է 530 մետր:

Նախատեսվող գործունեության նախագծային լուծումները հիմնվել են ՀՀ քաղաքաշինական և նորմատիվ փաստաթղթերի, ՀՀ գործող շինարարական նորմերի վրա, մասնավորապես.

- ✓ ՀՀՇՆ 30-01-2023 «Քաղաքաշինություն. քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հաստակագծում և կառուցապատում»,
- ✓ ՀՀՇՆ 31-03-2018 «Հասարակական շենքեր և շինություններ» շինարարական նորմերը հաստատելու և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2001 թ. հոկտեմբերի 1-ի N82 հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին:
- ✓ ՀՀՇՆ 21-01-2014 «Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգություն»,
- ✓ ՀՀՇՆ 20.04 «Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն»,
- ✓ ՀՀՇՆ II-0.00-2006 «Հակահրդեհային անվտանգություն. նախագծման նորմեր»,
- ✓ ՀՀՇՆ VI 13.102-99 «Բետոնյա և երկաթբետոնյան կոնստրուկցիաներ»,
- ✓ ՇՆՊ 2.01.07-85 «Բեռնվածքներ և ազդեցություններ»,
- ✓ ՇՆՊ 2.03.11-85 «Շինարարական կոնստրուկցիաների պաշտպանություն կորոզիայից»,
- ✓ ՇՆՊ 12-01-2004 «Շինարարության կազմակերպում»:

Այլ նորմեր և կարգավորումներ:

Համաձայն նախագծային լուծումների նոր կրթահամալիրը նախատեսված է լինելու մինչև 200 աշակերտի և մինչև 40 մակապարտեզի սաների համար: Շենքը բաղկացած է երկհարկանի դպրոցից և մեկհարկանի մանկապարտեզից: Դպրոցի շենքի կառուցապատման ընդհանուր մակերեսը կազմում է 3400 ք.մ.:

Հողամասերի շրջադարձային կոորդինատները

	X	Y
1	8619536.92	4385605.5
2	8619447.58	4385693.94
3	8619455.85	4385759.59
4	8619460.81	4385774.07
5	8619484.28	4385765.45
6	8619508.14	4385757.96
7	8619522.68	43857 54.29
8	8619532.66	4385753.64
9	8619542.61	4385754.6
10	8619551.22	4385757.23
11	8619560.18	4385761.67

12	8619565.58	4385766.12
13	8619569.9	4385770.69
14	8619600	4385725.03
15	8619594.57	4385685.4
16	8619575.62	4385644.59
1	8619536.92	4385605.5

ԳԼԽԱՎՈՐ ՀԱՏԱԿԱԳԻՃ Մ 1: 500

1. ԼՈՒՍԱԳԵՎՈՂ ԴՊՐՈՑ
2. ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՀՈՒՄԱՐԱՐԱԿ
3. ԱՌԵՎԱՅԻՆ ԱՄՐԿՈՑՆԵՐԻ ՏԵՂԱԴՐՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔ
4. ԼՈՎԿԱԶՄ ՏՐՄԱՏՈՐՄԱՏՈՐԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՅԱՆ ՁԵՐՄՈՑ
5. ԱՄԵՐՄԱՆ ԿԱՅԱՆ
6. ԱՄԵՐՎԱԾ ՁԻՒ ՈՇԵՐԿՈՒՄԱՐ
7. ԶՐՈՒՑՈՒՄ
8. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱԿ
9. ԵԼԵ ԴԱՏՄԱՐԱՆՍԻՑ
10. ԽԱՆԱԲԱՆԱՐԱՐԱԿ

Տեխնիկատնտեսական ցուցանիշեր:

- Հողամասի մակերեսը - 14442.17 քմ
- Շենքի կառուցապատման մակերեսը - 2102.5 քմ
- Շենքի ընդհանուր մակերեսը - 3445.3 քմ
- Շենքի օգտակար մակերեսը - 3059.3 քմ
- Շինարարական ծավալը 0.00 նիշից բարձր - 13973.99 խմ
- Շինարարական ծավալը 0.00 նիշից ցածր - 1394.4 խմ
- Կառուցապատման տոկոսը - 14.55%
- Կնաչապատման մակերես - 6853.7 քմ
- Կնաչապատման տոկոսը - 47.45 %

Նոր կառուցվող դպրոցի շենքից բացի տարածքում տեղակայվելու են նաև սպորտային հրապարակ, արևային մարտկոցների տեղադրման տարածք, լրակազմ տրանսֆորմատորային ենթակայան, ջերմոց, մաքրման կայան, մաքրված ջրի ռեզերվուար, զրուցարան, տնտեսական բակ, խաղահրապարակ:

Տեղակապվող կրթահամալիրի ծավալատարածական լուծումը իրենից ներկայացնում է երեք իրար կցված ծավալներից: Երկհարկանի հիմնական դպրոցի մասնանաշենքից, մարզադահլիճի և հանդիսությունների դահլիճի մասնաշենքից ու մեկհարկանի մանկապարտեզից: Դպրոցի, մանկապարտեզի և մարզադահլիճի մուտքերի մոտ նախատեսված են թեքահարթակներ: Հանդիսությունների դահլիճը նախագծով նախատեսված է 144 նստատեղի համար իսկ մարզասրահի երկրորդ հարկի մակարդակում նախատեսված է 60 տեղանոց տրիբունա, մարզադահլիճի չափերը՝ 24.7մx18.0մ:

Առաջին հարկի ռեկրեացիայի երկու կողմերում նախագծված են դասասենյակներ, կաբինետներ և բուֆետ: Իսկ երկրորդ հարկի ռեկրեացիայի շուրջը՝ դասասենյակներ, ինֆորմատիկայի կաբինետ, մեթոդ կաբինետ, ռազմագիտության դասասենյակ, ռոբոտատեխնիկայի կաբինետ և ուսուցչանոցը:

Դպրոցի մասնաշենքում նախագծվել է նկուղային հարկ 21.6x20.4մ, որը օգտագործվելու է որպես թաքստոց: Նկուղային հարկում տեղավորվել են գրադարանը, խոհանոցը, բուժկետը, պահոցները, տղաների և աղջիկների սանհանգույցները, էլեկտրովահանակ, ջրի ռեզերվուար, կաթսայատուն, կոյուղու պոմպարան:

Բոլոր հարկերը իրար հետ կապված են աստիճանների միջոցով և ունի հարկերը կապող վերելակ:

Դպրոցի հիմնական մասնաշենքի երկրորդ հարկի կոնսուլային ծավալը արտահայտում և շեշտում է գլխավոր մուտքը, որը հանդիսանում է կառույցի կոմպոզիցիոն առանցքը:

Գլխավոր մուտքի աստիճանների մոտ նախատեսված է հարթակ դպրոցական բացօդյա միջոցառումների համար:

Նախագծով նախատեսված է ճակատների երեսապատումը իրականացնել ավտոկլավիր ֆիբրոցեմենտային Ցմմ հաստության գործարանային պայմաններում ներկված գունավոր սալերի միջոցով:

Ֆիբրոցեմենտի սալիկների ավտոկլավիրացումը սալիկների հիդրոտերմալ մշակումը իրականացվում է բարձր ջերմաստիճանի հագեցված գոլորշիով և բարձր ճնշան եղանակով: Ավտոկլավիրացման եղանակը նպաստում է ձևավորել ֆիբրոցեմենտի սալի միաձույլ կառուցվածքին: Ֆիբրոցեմենտի սալերի ներկումը իրականացվում է գործարանային հատուկ մշակված պայմաններում, որը իրականացվում է ներկի նստեցումով հատուկ ակրիլային դիսպերսիոն հիմքի միջոցով ներկի նստեցումից հետո պոլիմերիզացումից ստեղծում է մթնոլորտադիմացկուն, գոլորշաթափանց պաշտպանիչ դեկորատիվ շերտ, որը տիրապետում է մաշվադիմացկության և մթնոլորտային տատանումների դիմադրության:

Մանկապարտեզի մասնաշենքը նախագծված է մեկ հարկից երկու խմբի համար և միջանցքով կապված է դպրոցի մասնաշենքի հետ:

Առաջին հարկում տեղադրված են հանդերձարաններ, սանհանգույցներ, խաղասենյակներ, ննջասենյակներ, վարիչի, բժշկի և դայակների սենյակներ:

Տարածքը ցանկապատվում է մետաղական ցանկապատով: Առկա ռելիեֆով պայմանավորված տարածքը ունենալու է մեկ մուտք: Տարածքը բարեկարգվում է: Իրականացվում են ասֆալտապատ ճանապարհների ավտոմեքենաների համար, բազալտե ջարդոնից մայթեր:

Կառույցի շուրջը իրականացվում է սալվածք բազալտե ջարդոնից: Մանկապարտեզի երեխաների համար դրսում կազմակերպվում է մանկական խաղահրապարակ իր շվաքարաններով: Խաղահրապարակները միմյանցից բաժանվում են սիզամարզերով: Խաղահրապարակի երկայնքով ախատեսված մայթ բետոնե ձևավոր սալերից ծածկություն: Նախատեսվում է տեղադրել նոր նստարաններ և աղբամաններ: Նախատեսվում է տեղադրել երկու զրուցատաղավար 6,8x5.5մ չափերով: Խաղահրապարակը նախատեսվում է կահավորել մանկական խաղերով: Խաղահրապարակների ընդհանուր մակերեսը՝ 500.0քմ:

Դպրոցի սաների համար նախատեսվում է կառուցել բաց սպորտհրապարակ իր տրիբունայով, ընդհանուր 540.0քմ:

Սպորտհրապարակին կից՝ կանաչապատ տարածքում, տեղակայված է թաքստոցի գետնանցման ելքը:

Տարածքում նախատեսվում է տեղակայել ուսումնական ջերմոց 32.0քմ:

Կրթահամալիրը հողամասի պարագծով ցանկապատվում է մետաղական 1.3մ բարձրությամբ ցանկապատերով: Գլխավոր հատակագծում նշված հատվածներում էլնելով ռելիեֆի անհարթություններից նախատեսվում է կառուցել ե/բ հենապատեր: Կրթահամալիրը ունի մեկ մուտք, որտեղ տեղադրվում է մեկ մետաղական դարպաս և մեկ մետաղական դռնակ:

Գլխավոր հատակագծում նշված վայրում նախատեսվում է կազմակերպել արևային ֆոտովոլտային կայանների տեղադրում, որոնց մի մասը 32 կ-տ տեղադրվելու է կրթահամալիրի տանիքին: Ֆոտովոլտային վահանակների ընդհանուր քանակը 214 հատ, զբաղեցրած մակերեսը՝ 2240.0քմ: Գետնին տեղակայված ֆոտովոլտային վահանակների վնասվածքներից պաշտպանության նկատառումներից էլնելով նախատեսվում է դրանց տարածքը սահմանազատել մետաղական ցանկապատով, տեղադրել մուտքի դարպաս: Սահմանազատված տարածքում է տեղակայվելու նաև 400կՎԱ հզորությամբ էլ. ենթակայանը:

Կանաչապատ տարածքներում նախատեսվում է իրականացնել բուսահողի լիցք, սերմի ցանք: Նախատեսվում է իրականացնել տեղանքի կլիմայական

պայմաններին բնորոշ նոր ծառատեսակների և թփերի տնկման աշխատանքներ: Ընդհանուր նախատեսվում է մոտ 100 հատ ծառատեսակի և 1000 հատ թփերի տնկման աշխատանքներ:

Նախատեսվում է իրականացնել տարածքի արտաքին լուսավորության ցանցի մոնտաժման աշխատանքներ:

Նախատեսվում է իրականացնել նոր ոռոգման ցանցի և ոռոգման պոմպակայանի կառուցման աշխատանքներ:

Տարածքում տեղադրվելու է կեղտաջրերի մաքրման կայան: Կայանից մաքրված ջուրը պահեստավորվելու դրան կից ռեզերվուարում և օգտագործվելու է տնտեսական կարիքների համար:

Կրթահամալիրի նախագծում հաշվի են առնված նաև ներքին էլեկտրամատակարարման, արտաքին և ներքին ջրամատակարարման, կոյուղու, գազամատակարարման ցանցերի և օդափոխության համակարգերի ինժեներական լուծումները՝ ըստ ՀՀ շինարարական նորմերի:

Կրթահամալիրի ներքին հարդարման աշխատանքները կիրականացվեն բարձրորակ և էկոլոգիապես մաքուր նյութերից: Նախագծման լուծումներում մեծ ուշադրություն է դարձված հաշմանդամություն ունեցող և սակավաշարժ խմբերի տեղաշարժն ապահովող և այլ հարմարեցված լուծումներին (թեքահարթակներ, հարմարեցված սանհանգույցներ և այլն):

ՀՀՇՆ IV-11.07.01.2006 «Շենքերի և շինությունների մատչելիությունը բնակչության սակավաշարժուն խմբերի համար» շինարարական նորմերի պահանջներով նախատեսվել են թեքահարթակներ: Շենքի տանիքն իրականացված է հարթ՝ կազմակերպված ջրահեռացմամբ: Կրթահամալիրն ապահովված է լինելու հրդեհային ազդարարման ավտոմատ համակարգերով, էվակուացիոն ուղիներով և ելքերով և այլն:

Էներգախնայողության ու էներգաարդյունավետության միջոցառումներ

Նոր կրթահամալիրի շենքի էներգախնայողության և էներգաարդյունավետության տեխնիկական լուծումները իրականացվել են

համաձայն ՀՀ կառավարության 12.04.2018թ. N426-Ն որոշման դրույթների, շինարարական հատակագծերի և ՀՀ գործող նորմատիվային փաստաթղթերի պահանջներին համապատասխան: Էներգաարդյունավետության տեսանկյունից նախատեսված են միջոցառումներ շենքի երեսապատման համակարգի, բարձր էներգաարդյունավետությամբ պատուհանների տեղադրման, տանիքի և ստորգետնյա հարկի ջերմամեկուսացման ուղղությամբ, մասնավորապես.

- Բարձր արդյունավետության ջերմամեկուսիչների կիրառում խողովակաշարերի և օդատարների համար՝ ջերմային կորուստների նվազեցման նպատակով,
- արտաքին կոնստրուկցիաների և օդատարների ջերմամեկուսացում,
- ջերմային կորուստների նվազեցման նպատակով բարձր արդյունավետության ջերմամեկուսիչների /пеноплекс/ կիրառում,
- օդափոխության համակարգում բարձր արդյունավետությամբ ղեկավարվող ջերմափոխանակիչների կիրառում և այլն:

Բարեկարգում և կանաչապատում

Նախագծային փաստաթղթերը պարունակում են առանձին բաժին կրթահամալիրի տարածքի բարեկարգման և կանաչապատման վերաբերյալ, համաձայն որի կառուցապատումից ազատ մնացած տարածքները կբարեկարգվեն և կկանաչապատվեն: Կրթահամալիրի տարածքի կանաչապատման աշխատանքների նախագծումն իրականացվել է հաշվի առնելով ՀՀ Կառավարության N 108-Ն (2018 թ.) որոշմամբ բնակավայրերի կանաչ գոտիների չափերին և տեսակային կազմին ներկայացվող պահանջները:

Տարածքը նախատեսվում է կանաչապատել արժեքավոր և տեղանքի բնակլիմայական առանձնահատկություններին համապատասխանող բուսատեսակներով, ինչպես նաև իրականացնել սամշիտ, սիզամարգեր և ստեղծել ծաղկանոց:

Նախատեսվում է իրականացնել նոր ծառատեսակների և թփերի տնկման աշխատանքներ: Տնկվող ծառատեսակներից են հացենի, թեղի, գիհի, եղևնի, ուռենի, ակացիա և այլն: Նախատեսվում է իրականացնել տեղանքին

համապատասխան թփերի տնկման աշխատանքներ: Ընդհանուր նախատեսվում է մոտ 130 հատ ծառատեսակի և 1500 հատ թփերի տնկման աշխատանքներ:

Տնկարկն իրականացնելու համար կմշակվեն համապատասխան խորության և տրամագծի փոստրակներ: Նախատեսվող կանաչապատման աշխատանքերի համար կկիրառվի հողային աշխատանքների արդյունքում տարածքից հանված և պահեստավորված բուսահողը:

Նորատունկ բուսականության խնամքը հետագայում կիրականացվի կրթահամալիրի կողմից, ինչը կներառի նաև նորատունկ կանաչ գոտու վիճակի մշտադիտարկումները, որի ընթացքում կպաշտպանվեն կապահովվող ծառատեսակները կփոխարինվեն նորերով:

Ջրամատակարարում և ջրահեռացում

Նախագծվող կրթահամալիրի ջրամատակարարման և ջրահեռացման գործընթացները կազմակերպվելու են գործող շինարարական նորմերի ու կանոնների (ՇՆԿ) համաձայն:

Որպես հիմնական նորմատիվային փաստաթղթեր ծառայել են.

- ՀՀՇՆ 40-01.01-2014 Շենքերի ներքին ջրամատակարարում և ջրահեռացում,
- ՀՀՇՆ 21-01.01-2014 Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգություն:

Համայնքային ջրամատակարարման ցանցը պատկանում է Խնածախ համայնքին: Պլանավորվում է օգտվել համայնքային ջրամատակարարման ցանցից շինարարական և շահագործման փուլերում: Ջրամատակարարման և ջրահեռացման նախագծի համար հիմք են հանդիսացել նաև ճարտարապետաշինարարական գծագրերը, գլխավոր հատակագիծը, տարածքի ինժեներա-երկրաբանական հետազոտությունների արդյունքները:

Նախագծով նախատեսված են հետևյալ համակարգերը.

- խմելու-տնտեսական ջրամատակարարում,
- տաք ջրամատակարարում,
- հրդեհամարման համակարգ,
- կենցաղային կոյուղի
- հեղեղատար:

Ջրամատակարարում: Կրթահամալիրի ջրամատակարարման համակարգը սնվում է դպրոցի տարածքին կից տեղակայված 800 մմ տրամագծով արտաքին ջրատարից, ինչը համաձայնեցված է տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ, քանի որ ջրագիծը սպասարկվում է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից և նրանց իրավասության տիրույթում է:

Ջրամատակարարման ներքին ցանցը նախատեսված է պոլիպրոպիլենային PPR PN10 և PN20 խողովակներից: Բոլոր խողովակները ջերմումեկուսացվում են ռետինե խողովակակտորներով:

Կենցաղային կոյուղի: Կենցաղային կոյուղու համակարգը նախատեսվում է մոնտաժել է կոյուղու PVC Ø50 և Ø110մմ խողովակներով, որը ինքնահոս հեռացվելով բակային ցանց, միանալու է տարածքում տեղադրված կոյուղու մաքրման կայանին:

Մաքրման կայանն իրենից ներկայացնում է կենցաղային կեղտաջրերի մաքրման FBR10 կայան՝ 10մ³/օր արտադրողականությամբ, որն արտադրվում է Խիմմաստեր ՍՊԸ- ի կողմից:

Կեղտաջրերի մաքրման ցուցանիշները մաքրման կայանի մուտքում և ելքում բերված են ստորև ներկայացված աղյուսակում.

Մաքրման կայանների ցուցանիշներ	Մուտք մ/լ		Ելք մգ/լ		ՕԳԳ [%]	
	Աերոբ	Անաերոբ	Աերոբ	Անաերոբ	Աերոբ	Անաերոբ
ԹԿՊ5	380		18		95	
Կախված մասնիկներ	400		20		95	
ԹՔՊ	600		40		93	
N-NH4	75		15		80	

Մաքրման կայանի հզորությունը ընտրվել է հաշվի առնելով աշակերտների թիվը՝ 200, ինչպես նաև մանկապարտեզի սաների թիվը՝ 40: Հարկ է նշել, որ մանկապարտեզի յուրաքանչյուր երեխայի համար անհրաժեշտ ջրապահանջը

ավելի մեծ է, քան աշակերտների համար: Մասնավորապես յուրաքանչյուր աշակերտի օրական ջրապահանջը կազմում է 17.2լ, իսկ մանկապարտեզի յուրաքանչյուր երեխայի համար՝ 21.5լ, որի պարագայում ստացվում են հետևյալ հաշվարկային արդյունքները.

$$\text{Դպրոց} \quad \text{Չօր.միջ} = 200 \times 17.2/1000 = 3.44 \text{ մ}^3/\text{օր}$$

$$\text{Մանկապարտեզ} \quad \text{Չօր.միջ} = 40 \times 21.5/1000 = 0.86 \text{ մ}^3/\text{օր}$$

$$\text{Չ ընդ.} = 3.44 + 0.86 = 4.3 \text{ մ}^3/\text{օր}$$

Հետևաբար 10մ³/օր արտադրողականությամբ կայանը լիովին կբավարարի անհրաժեշտ կարիքները:

Մաքրման նման աերացիոն կայանի տեխնոլոգիայի կիրառման դեպքում առաջացած տիղմի քանակությունը լինում է շատ չնչին: Չնայած դրան կայանը հագեցած է տիղմահավաքիչով, որտեղ ժամանակի ընթացքում այն կուտակվում է: Կենցաղային կեղտաջրերի մաքրումից առաջաց տիղմը կուտակվելուց հետո կարող է ծառայել որպես պարարտանյութ՝ դպրոցի տարածքի դեկորատիվ կանաչ տարածքների համար:

Ելքային մաքրված ջուրը նախատեսվում է օգտագործել կանաչապատ գոտիների ոռոգման համար, իսկ մաքրված ջրի ավելացված քանակները կհեռացվեն դեպի մետակա ձորակ:

Հրդեհամարման համակարգ:

Շենքում նախատեսված է հրդեհամարման համակարգ համաձայն ՀՀՇՆ 40-01.01-2014-ի պահանջի՝ 2 շիթ 2.5լ/վրկ ելքով, ինչպես նաև 30լ/վ սպրինգլերային համակարգի համար: Համակարգը սնվում է բակային տարածքում տեղադրված 2x75 մ³ ջրի ռեզերվուարներից, որոնցում պաշարվում է հրդեհամարման համար անհրաժեշտ ծավալը:

Կրթահամալիրի տաք և սառը ջրամատակարարման հաշվարկային ելքերը որոշվել են հաշվի առնելով դպրոցի և մակարարտեզի տեխնոլոգիական պահանջները և սպասարկվող անձանց քանակը: Համաձայն գործող շինարարական նորմերի՝ անհրաժեշտ ջրի քանակը (ներառյալ տաք ջուրը)

հաշվարկվում է $Q_{max}/վրկ3.0$ և/վրկ, իսկ շենքի հրդեհմարման համար անհրաժեշտ ջրի քանակությունը՝ $2.5/վրկ$ (2 շիթ): Հրդեհաշիջման համար պահանջվող ջրի ելքը հաշվարկվել է համաձայն «Շենքերի ներքին ջրամատակարարում և ջրահեռացում» ՀՀՇՆ.40-01.01-2014 նորմերի:

Էլեկտրամատակարարում

Էլեկտրամատակարարում: Էլեկտրական սնուցման համակարգերի և արտաքին ցանցերի իրականացումը կատարվելու է անմիջապես «ՀԷՑ» ՓԲԸ-ի կողմից, Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ: «ՀԷՑ» ՓԲԸ-ն պատասխանատու է լինելու դրանց շահագործման և անխափան աշխատանքի համար, իսկ տրանսֆորմատորային կայանն ապահովված է լինելու յուղահավաք համակարգով՝ արտակարգ իրավիճակների դեպքում հնարավոր արտանետումների պահման համար:

Նախագիծը մշակված է համաձայն ПУЭ-99 և ՀՀՇՆ31-03.01-2014 դրույթների:

Դպրոցի էլ.մատակարարումը իրականացվում է 400կՎԱ հզորությամբ լրակազմ տրանսֆորմատորային ենթակայանից:

Ըստ Էլ.մատակարարման հուսալիության աստիճանի շենքի հոսանքասպառիչները դասվում են 2 կարգի:

Դպրոցի սնուցումը իրականացվում է 2 մալուխային գծերով:

Էլ.լուսավորությունը նախատեսված է հետևյալ տեսակների՝

1. բանվորական

2. վթարային- էվակուացիոն

Բաշխիչ վահանից տարված են սնող գծեր դեպի խմբային լուսավորության և ուժային վահաններ: Սնող գծերը նախատեսված է իրականացնել պղնձե մալուխներով:

Անջատիչները և վարդակները դասասենյակներում տեղադրվում են հատակից 1.8մ բարձրության վրա,այլ սենյակներում՝ հատակից 0.8մ, վահանակները՝ 1.5մ բարձրության վրա հատուկ պատրաստված խորշերի մեջ:

Բոլոր լուսատուների և վարդակների սնուցումը իրականացնել 3 հաղորդալարերով, նեռարյալ PE հաղորդալարը:

Հրդեհի դեպքում նախատեսված է օդափոխության ամբողջ համակարգի անջատում:

Հողանցման և անվտանգության պաշտպանական միջոցներ:

Նախագծով ընդունված է TN-C-S համակարգը:

Որպես պաշտանիչ միջոց նախատեսված է իրականացնել հողանցման օջախ 4 Օհմ դիմադրությամբ:

Շենքի անվտանգությունը ապահովելու համար կիրառվում են համալիր միջոցներ՝

Էլ.էներգիայի բաշխումը եռաֆազ ցանցում կատարվում է հինգ հաղորդալարով

(L1,L2,L3,N,PE),միաֆազ ցանցում երեք հաղորդալարով (L1,N,PE), անցկացնելով առանձին PE հաղորդալարը, սկսած մուտքի վահանից:

Բոլոր էլ.մոնտաժային աշխատանքները կատարել համաձայն գործող էլեկտրատեխնիկական կանոնների և նորմերի:

Նախագծի հիմնական ցուցանիշներ.

Էլեկտրամատակարարման կատեգորիան - երկրորդ

Լարում – 380/220 Վ

Հաշվարկային հզորություն – 311 կՎտ

Հաշվարկային հոսանք – 475 Ա

Ըստ էլեկտրամատակարարման հուսալիության աստիճանի շենքի հոսանքասպառիչները դասվում են 2 կարգի: Կրթահամալիրի էլեկտրական սնուցումը իրականացվելու է 2 մալուխային գծերով: Նախատեսվում է ունենալ բանվորական և վթարային-էվակուացիոն էլեկտրական լուսավորություն: Բոլոր էլ.մոնտաժային աշխատանքները կիրականացվեն համաձայն գործող էլեկտրատեխնիկական նորմերի ու կանոնների:

Բաշխիչ վահանից սնող գծերը նախատեսվում է տանել դեպի խմբային լուսավորության և ուժային վահաններ: Սնող գծերը նախատեսված է

իրականացնել պղնձե մալուխներով: Խմբային ցանցը նախատեսված է BBr ԽԴ-LS մակնիշի մալուխով՝ ճկուն խողովակների մեջ:

Անջատիչները և վարդակները դասասենյակներում տեղադրվելու են հատակից 1.8մ, իսկ այլ սենյակներում՝ հատակից 0.8մ բարձրության վրա, վահանակները տեղադրվելու են հատուկ պատրաստված խորշերի մեջ՝ 1.5մ բարձրության վրա: Բոլոր լուսատուների և վարդակների սնուցումը նախատեսվում է իրականացնել 3 հաղորդալարերով, նեոարյալ՝ PE հաղորդալարը, իսկ բոլոր էլեկտրական սարքավորումների մետաղական կորպուսները կգրոյացվեն և կհողանցվեն: Հողանցման համար նախատեսված է TN-C-S համակարգը: Որպես պաշտանիչ միջոց նախատեսված է իրականացնել հողանցման օջախ 4 Օհմ դիմադրությամբ:

Շենքի անվտանգությունն ապահովելու համար նախատեսված են համալիր միջոցներ, մասնավորապես՝ էլեկտրաէներգիայի բաշխումը եռաֆազ ցանցում կատարվելու է հինգ հաղորդալարով, միաֆազ ցանցում՝ երեք հաղորդալարով, անցկացնելով նաև առանձին PE հաղորդալար՝ սկսած մուտքի վահանից:

Հրդեհի դեպքում նախատեսված է օդափոխության ամբողջ համակարգի անջատում:

Տարածքի լուսավորության համար ընտրված են ընտրված են 100 Վտ հզորությամբ լուսադիոդային լուսատուներ՝ տեղադրված 8մ բարձրությամբ մետաղական հենասյուների բարձակների վրա:

Արևային վահանակների տեղադրում: Նախագծով նախատեսվում է 400 կՎտ դրվածքային հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային համակարգի տեղակայում նոր կրաթահամալիրի տարածքում: Արևային ֆոտովոլտային համակարգը կազմված է 214 հատ ֆոտովոլտային վահանակներից:

ՖՎ կայանի հենակառուցվածքը մոնտաժվելու է նախապես կառուցված ե/բ հիմքերի վրա՝ զոդման միջոցով: Փոխակերպիչները փոփոխական հոսանքի կողմից կարճ միացումներից և իմպուլսային գերլարումներից պաշտպանելու համար փոփոխական հոսանքի համակցման տուփի (ՓՀՀՏ) մեջ տեղադրվում են անհատական և մուտքային ինքնավար անջատիչներ, իմպուլսային գերլարման

սահմանափակիչ: ՖՎ համակարգը բաշխիչ էլեկտրական ցանցին միանում է ՓՀՀՏ-ն ենթակայանից սնվող մալուխով էլեկտրականապես միանալու միջոցով: Հաստատուն հոսանքի մալուխները մոնտաժվում են հենակառուցվածքի վրա ձգման, իսկ շարքից շարք՝ խրամուղով անցկացման եղանակով: ՖՎ կայանի էլեկտրաէներգիայի հաշվառումը «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր»-ի հետ անհրաժեշտ է իրականացնել դարձափոխիչային էլեկտրոնային երկսակագնային էլեկտրական հաշվիչի միջոցով, եռաֆազ սնուցմամբ:

Ջեռուցում և օդափոխություն

Ջեռուցում: Նոր կառուցվող կրթահամալիրի ջեռուցման և օդափոխության նախագիծը կատարված է համաձայն ճարտարապետաշինարարական գծագրերի և գործող համապատասխան շինարարական նորմերի, մասնավորապես.

- ՀՀՇՆ IV-12.02.01-04 «Ջեռուցում, օդափոխություն և օդի լավորակում»,
- ՀՀՇՆ 24-01-2016 «Շենքերի ջերմային պաշտպանություն»,
- ՀՀՇՆ II-7.01-2011 «Շինարարական կլիմայաբանություն»:

Ջեռուցումը նախատեսվում է ապահովել նկուղային հարկում տեղակայված կաթսայատնից, որտեղ տեղադրվելու են էլեկտրական կաթսաներ, որոնք ապահովելու են կրթահամալիրի ջեռուցումը էլեկտրական յուղային ռադիատորների միջոցով: Որպես ջեռուցման սարքեր նախատեսված են այլումինե ջեռուցման ռադիատորներ՝ բացառությամբ սպորտասրահից, որտեղ նախատեսված են ջերմային օդամղիչներ:

Ջեռուցման սարքերի ջերմատվությունը կարգավորելու համար նախատեսված են ջերմակարգավորիչ փականներ՝ մատակարարի վրա, իսկ հետադարձի վրա՝ փակող փականներ:

Ջերմային հանգույցում օդահեռացման նպատակով տեղադրվում են ավտոմատ օդահաններ: Օդի հեռացումը համակարգից կատարվում է կանգնակների վրա տեղադրված ավտոմատ օդահան փականների և ջեռուցման սարքերի օդահանների միջոցով:

Կրթահամալիրի մարտկոցների մագիստրալ մատակարար և հետադարձ խողովակաշարերն առաջին հարկում անցնում են հատակի հաստության միջով, իսկ երկրորդ հարկում՝ առաջին հարկի առաստաղի տակով: Մատակարար և հետադարձ խողովակները մեկուսացվում են ռետինե խողովակաձև ջերմամեկուսիչով: Մոնտաժումից հետո ամրոջ համակարգը ենթարկվելու է հիդրավիլ փորձարկման, որից հետո կկատարվեն խողովակների փչամաքրում:

Կրթահամալիրի օդափոխության համակարգը նախատեսված է ՀՀ գործող նորմերին համապատասխան: Նախատեսված են ընդհանուր օդափոխության ներածման և արտածման համակարգեր՝ մեխանիկական դրդմամբ, որոնք գործելու են բուֆետի և քիմիայի կաբինետից, հանդիսությունների դահլիճից և մարզադահլիճից: Մարզադահլիճի և հանդիսությունների դահլիճի համակարգերն աշխատելու են պարբերաբար՝ ըստ պահանջի: Էներգաարդյունավետության նպատակով դասարանների և կաբինետների համար ներածման-արտածման սարքերը նախատեսված են ռեկուպերատորով, տեղադրված արտաքին պատերին:

Որպեսզի աշխատող օդափոխիչներից բացառվի աղմուկի տարածումը, ներածման և արտածման օդատարների վրա՝ օդափոխիչից հետո, նախատեսված են աղմկախլացուցիչներ: Քիմիայի դասարանի արտածման պահարանից նախատեսված է մեխանիկական դրդմամբ արտածում: Արտածված օդը կոմպենսացնելու համար նախատեսված է ներածման համակարգ:

Սենյակներում ներածման և արտածման օդաքանակները հաշված են համաձայն գործող նորմերի: Ինքնուրույն արտածման համակարգ՝ մեխանիկական դրդմամբ նախատեսված է սանհանգույցներից կանալային օդափոխիչներով: Ներածման և արտածման օդատարների բոլոր ճյուղավորումների վրա նախատեսված են ձեռքի կարգավորմամբ օդի կարգավորիչ փականներ: Ընդհանուր օդափոխության օդաքանակները որոշված են համաձայն СНиП 2.08.02.-89*:

Բոլոր օդատարները ընդունված են ցինկապատ պողպատե նրբաթիթեղ, իսկ հանդիսությունների դահլիճի համար ընտրված են դեկորատիվ օդատարներ:

Ներածման և արտածման համակարգերը, նախատեսված են վերաօգտագործման հատվածամասերով: Ընդունված օդափոխության սխեման թույլ է տալիս տնտեսել ջերմության ծախսը:

Շինարարական աշխատանքների կազմակերպում

Ներկայացվող գործունեության ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ աշխատանքները.

- նոր կրթահամալիրի կառուցում,
- կրթահամալիրի տարածքի բարեկարգում և կանաչապատում:

Շինարարական հրապարակի կազմակերպումը կիրականացվի բացառապես նախատեսվող գործունեության տարածքի սահմանների ներսում, որի կազմակերպման համար հաշվի են առնված գործող նորմերով պահանջվող միջոցառումները, մասնավորապես.

- տարածքի ժամանակավոր ցանկապատում՝ ըստ անհրաժեշտության,
- շին. հրապարակի լուսավորության ապահովում,
- ժամանակավոր կառույցների տեղադրման աշխատանքեր՝ ապահովելով շին. հրապարակում սանիտարահիգիենիկ, կենցաղային և հանգստի պայմանները (ընդմիջման և հանգստի հարմարություններ, խմելու և կենցաղային կարիքների ջուր, աշղեկի աշխատասենյակ և այլն),
- շինանյութերի ժամանակավոր պահեստավորման և թափոնների կուտակման ժամանակավոր վայրերը,
- շին. աշխատանքներում անհրաժեշտ հիմնական մեքենա-սարքավորումների կայանատեղիները:

Կոմունիկացիաների վերատեղադրում չի նախատեսվում: Շինարարության նախապատրաստական փուլում կիրականացվեն անհրաժեշտ կոմունիկացիաների միացման աշխատանքները՝ գոյություն ունեցող գծերին (էլ. էներգիա, լույս, ջուր):

Շինարարության կազմակերպման համառոտ նկարագիր

Շինմունտաժային աշխատանքների իրականացման տեխնոլոգիայի տեսանկյունից շինարարությունն իրականացվելու է ավանդական եղանակներով՝ կիրառելով շինարարական կազմակերպության սեփական շինարարական մեքենաները և մեխանիզմները, իսկ բացակայության դեպքում՝ վարձակալել դրանք:

Մինչ շինարարական աշխատանքներ սկսելը Կապալառուն պետք է ունենա անհրաժեշտ բոլոր համաձայնությունները, տրված ՏԻՄ-երի կողմից՝ կապված գոյություն ունեցող կոմունիկացիաների, էլեկտրագծերի և գազատարի հետ հատման, շինարարական աղբի տեղափոխման, գործող ավտոճանապարհների տարածքում շինաշխատանքների իրականացման վերաբերյալ և այլն:

Էլեկտրահաղորդիչ գծերի, խմելու ջրի խողովակաշարի կամ այլ կոմունիկացիաների հետ հատման հատվածներում շինարարական աշխատանքները պետք է իրականացվեն համապատասխան մարմինների ներկայացուցիչների ներկայությամբ և թույլտվությամբ: Շինարարության նախապատրաստական փուլում իրականացվելու են հետևյալ աշխատանքները.

- ժամանակավոր ցանկապատի տեղադրում, շին. հրապարակի տարածքում տեղեկատվական վահանակների տեղադրում,
- ըստ անհրաժեշտության՝ կոմունիկացիաների վերատեղադրում և տեղափոխում,
- միացում գոյություն ունեցող կոմունիկացիաներին,
- ժամանակավոր շինությունների և ինժեներական ցանցերի տեղադրում,
- անիվների լվացման կետի տեղադրում,
- անվտանգության նշանների տեղադրում,
- հակահրդեհային միջոցների տեղադրում,
- բանվորների հրահանգավորում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ:

Շինարարության նյութատեխնիկական մատակարարումը նախատեսվում է իրականացնել լիցենզավորված շինարարական կազմակերպություններից:

Շինարարության նյութատեխնիկական մատակարարումը նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ սխեմայով.

- Շաղախը և բետոնը կառաքվեն մոտակա բետոնաշաղախային հանգույցներից՝ մասնագիտացված տրանսպորտային միջոցներով: Առաքումը կկազմակերպվի այնպիսի պարբերականությամբ, որ ապահովվի շին. աշխատանքների անընդհատությունը:
- Հավաքովի ե/բ կոնստրուկցիաների էլեմենտների պատրաստման համար խորհուրդ է տրվում օգտագործել գործունեության հարակից տարածքների և Երևան քաղաքի շինարարական արդյունաբերության հզորությունները:
- Առանձին ամրանային ձողերը և կմախքները, մետաղական կոնստրուկցիաները, մոնտաժային իրերն ավտոմոբիլային փոխադրամիջոցներով կբերվեն անմիջապես շինարարական հրապարակ, որտեղ կիրականացվի դրանց տեղադրումն ու պահեստավորումը:
- Հարդարման նյութերը կարող են առաքվել ինչպես անմիջապես շինհրապարակ, այնպես էլ շինարարական կազմակերպության բազա՝ հետագա առաքման նպատակով:
- Փոխադրամիջոցների և շինարարական մեքենաների տեխնիկական սպասարկումն ու վերանորոգումը նախատեսվում է իրականացնել համապատասխան մասնագիտացված ավտոտեխսպասարկման կետերում:

Կրթահամալիրի շենքի կառուցման ընթացքում բացառապես կօգտագործվեն նոր և տեխնիկական պահանջներին բավարարող շինարարական նյութեր, որոնք ձեռք կբերվեն բացառապես լիցենզավորված մատակարարներից: Կբացառվի հրապարակում բետոնաշաղախային խառնուրդի պատրաստման գործընթացը: Համապատասխան մակնիշի բետոնախառնուրդի առաքումը դեպի հրապարակ կիրականացվի բետոնախառնիչներով մոտակա բետոնաշաղախային հանգույցներից՝ կապալառուի հետ պայմանագրային հիմունքներով և համապատասխան առաքման հաճախականությամբ՝ ապահովելով աշխատանքների կատարման անընդհատությունը հրապարակում:

Հրապարակում սորոն նյութերը (ավազ, խիճ, հողային հանույթ և այլն) կպահվեն պաստառներով ծածկված վիճակում, շինարարական կոնստրուկցիաները (ամրաններ և այլն) հողային շերտից բարձր և ծածկերի տակ՝

բացառելու համար արտաքին միջավայրի ազդեցությունները և հաշվի առնելով վերջիններիս վարքի կոռոզիոն առանձնահատկությունները, իսկ մնացած շինարարական նյութերի պահապանումը հրապարակում կիրականացվի նորմատիվատեխնիկական պահանջներին համապատասխան:

Շինանյութերի ժամանակավոր պահեստավորումը, թափոնների կուտակման վայրերը և այլն, կազմակերպվելու են բացառապես նախատեսվող գործունեության վարչական տարածքի սահմաններում:

Շինարարական տեխնիկայի մուտքը դեպի գործունեության տարածք նախատեսվում է իրականացնել գոյություն ունեցող ճանապարհով՝ հնարավորինս չխոչընդոտելով գործող դպրոցի բնականոն առօրյային և դպրոցի հարակից տարածքի երթևեկությանը:

Շինարարական աղբը շինհրապարակից պարբերաբար կհեռացվի տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր՝ ծածկով ապահովված բեռնատարներով:

Կենցաղային աղբի կուտակման համար շին. հրապարակն ապահովված կլինի համապատասխան աղբամաններով: Կենցաղային աղբը, որի ընդհանուր քանակը շինարարության ողջ ընթացքում կանխատեսվում է մոտ 3տ, կտեղափոխվի աղբահավաք ծառայություն իրականացնող ընկերության կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Շին. աշխատանքների ընթացքում կպահպանվեն ՀՀ կառավարության 2002թ. ապրիլի 20-ի N 438 որոշմամբ հաստատված կարգի 43-րդ կետի պահանջները, համաձայն որի հիմնարկները, իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք աշխատանքների կատարման ժամանակ պատմական, գիտական, գեղարվեստական և այլ մշակութային արժեք ունեցող հնագիտական և մյուս օբյեկտների հայտնաբերման պահից պարտավոր են դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին անհապաղ հայտնել լիազորված մարմինին:

Շինարարության նորմատիվ տևողությունը որոշվել է հաշվի առնելով օբյեկտի նշանակությունը, կոնստրուկտիվ բնութագիրն ու շինարարության ընդհանուր ծավալը:

Շինարարության նորմատիվ ժամկետը որոշվել է ըստ օրացույցային ժամանակացույցի և կազմում է 22 ամիս:

Շինարարական աշխատանքների իրականացման համար ներգրավված բանվորական ուժը հիմնականում պետք է լինի բարձր որակավորում ունեցող մասնագետների բրիգադ: Ոչ մասնագիտական բանվորական ուժի կիրառումը պետք է հասցվի նվազագույնի: Շինարարության ընդհանուր ղեկավարությունը իրագործվելու է տեղամասի պետի և աշխղեկի կողմից:

Շինարարության ընթացքում պահանջվող աշխատողների առավելագույն թիվը գնահատվում է 222 մարդ, որից.

ինժիներատեխնիկական անձնակազմ՝ 24 մարդ,

բանվորներ՝ 198 մարդ (ներառյալ՝ օժանդակ տնտեսությունները):

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Հետազոտվող տարածքը գտնվում Հայաստանի Սյունիքի մարզի Տեղ համայնքում հայ-ադրբեջանական շփման գծի հարևանությամբ: Ծովի մակարդակից մոտ 1400 մ բարձրության վրա: Հեռավորությունը Սյունիքի մարզի մարզկենտրոն Կապան քաղաքից կազմում է մոտ 109 կմ, իսկ Գորիս քաղաքից հեռու է մոտ 9 կմ դեպի հյուսիս-արևելք:

Երկրաձևաբանություն, արտաձին երկրաբանական երևույթներ, սեյսմիկ բնութագիր

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից շրջանն իրենից ներկայացնում է միջին բարձրության լեռնային գոտի, որին բնորոշ է լավաներով ծածկված սարավանդներ, v-աձև խորը կիրճերով և գետերով կտրտված լանդշաֆտ: Ռելիեֆին բնորոշ են հրաբխաերոզիոն և ջրաերոզիոն ձևերը, մակերևույթի խիստ կտրտվածությունը, ինչպես նաև ֆիզիկական ակտիվ հողմահարությունը: Մակերևույթային գերակշռող թեքությունը կազմում է 5° -100°:

Տարածքի երկրաբանալիթոլոգիական կառուցվածքը

Ուսումնասիրվող տարածքի երկրաբանական կտրվածքը ուսումնասիրվել է հորատման եղանակով, բնական մերկացումների և արխիվային նյութերի հիման վրա: Ուսումնասիրվող տարածքում առանձնացվել է գրունտների երեք շերտ: Ստորև բերվում է այդ շերտերի լիթոլոգիական նկարագրությունները և նրանց ֆիզիկա-մեխանիկական հատկությունները:

Շերտ-1 Հողաբուսական շերտ ավազակավի լցոնով: Գրունտն ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն I (9ա) կարգ է:

Շերտ-2 ավազակավային գրունտ տարբեր ապարների մանրախճային նստվածքների 25-30% գերազանցող լցանյութով, բացից մինչև մուգ շագանակագույն, տեղ-տեղ սպիտակահողագույն երանգների, պինդ թանձրության, փոշենման մասնիկների պարունակությամբ, մանրահատիկ, հոծ:

Ժամանակակից էյուվիալ-դէյուվիալ-պրոյուվիալ առաջացումներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն (33գ) III կարգ է:

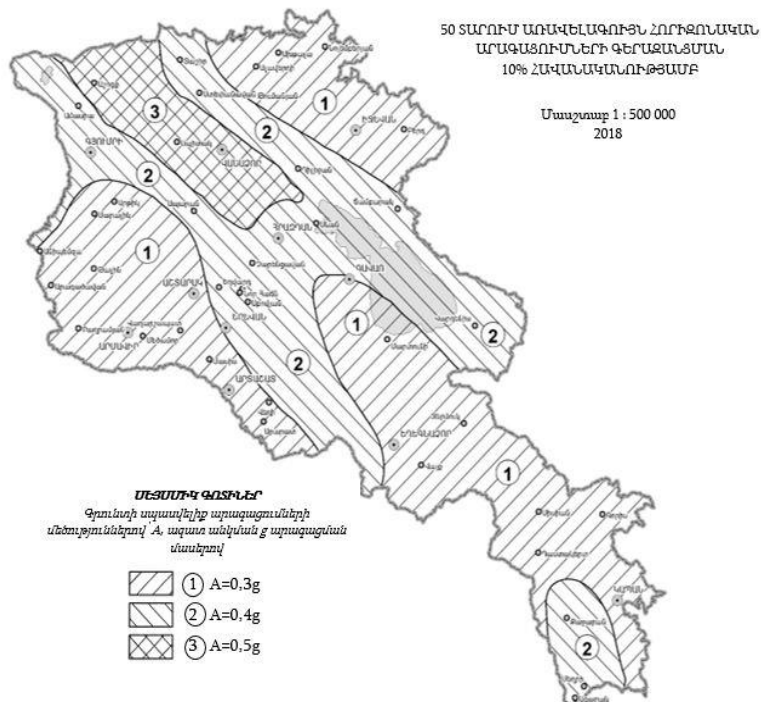
Շերտ-3 Բազալտներ բեկորային անջատումներով, մոխրագույն, մուգ մոխրագույն, գորշ մոխրագույն խառնավազի մոտ 10-15% պարունակությամբ: Շերտում լցանյութը ավազակավային է : Չորրորդական հասակի հրաբխային ապարներ են: Գրունտների մշակման խումբը ըստ (6ե) VI կարգ է:

Ֆիզիկատերկրաբանական վտանգավոր երևույթները ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն՝ մեր ուսումնասիրվող տարածքում բացակայում են:

Ըստ 2020 թվականի դեկտեմբերի 28-ի ՀՀ Քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի N 102-Ն Հրամանի՝ «ՀՀՇՆ 20.04_Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. Նախագծման նորմերը»-ի Հավելված 1-ի, տեղամասի տարածքը գինվում է 1 սեյսմիկ գոտում, որտեղ հորիզոնական արագացման արժեքը 0.3g է, տես նկար 2.1.3-ը:

Մարայրական օգտագործման համար ՀՀՇՆ 20.04_

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՀԱՎԱՆԱԿԱՆ ՄԵՑՄՄԻԿ ՎՏԱՆԳԻ ԳՈՏԻՆՎՈՐՄԱՆ ՔԱՐՏԵԶ

Նկար . ՀՀ սեյսմիկ գոտիների քարտեզ

ՀՀ Սյունիքի մարզի Տեղ համայնքի Խնածախ բնակավայրի դպրոցի տարածքի ինժեներա-երկրաբանական ուսումնասիրությունների հաշվետվությունը ներկայացված է Հավելված 1-ում:

Կլիմա

Կլիմայական բնութագրերը բերված են ՀՀՇՆ 22-01-2024 «Շինարարական կլիմայաբանություն» ՀՀ շինարարական նորմերը» փաստաթղթից՝ տարածքին ամենամոտ գտնվող Գորիսի կայանից և ներկայացված են աղյուսակներ 2.2.1.-2.2.8.:

Նկար Կլիմայական գոտիների քարտեզ

Աղյուսակ 1. Օդի ջերմաստիճան

Բնակավայրի անվանումը	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների. °C												Միջին տարեկան. °C	Բացարձակ նվազագույն. °C	Բացարձակ առավելագույն. °C
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
Գորիս	-0.5	0.1	3.0	8.4	12.9	16.5	19.2	18.8	14.9	10.1	5.4	1.5	9.2	-20.4	35.4

Աղյուսակ 2. Օդի միջին առավելագույն (մ.ա.) և միջին նվազագույն (մ.ն.) ջերմաստիճանը

Բնակավայրի անվանումը	մ.ա/մ.ն.	ըստ ամիսների. °C											Միջին տարե կան. °C	
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր		Դեկտեմբեր
Գորիս	մ. ա.	5.2	5.6	8.4	13.8	18.2	21.9	24.8	24.7	20.7	15.9	10.9	7.2	14.8
	մ. ն.	-4.3	-3.7	-1.0	4.1	8.2	11.6	14.1	13.6	10.1	5.6	1.3	-2.3	4.8

Աղյուսակ 3. Օդի դիտված բացարձակ առավելագույն (ա) և նվազագույն (ն) ջերմաստիճանը

Բնակավայրի անվանումը	ա/ն	ըստ ամիսների. °C												Տարեկան
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	
Գորիս	Ա	21.2	19.4	25.5	29.9	31.8	32.7	34.4	35.4	32.8	31.9	27.0	22.5	35.4
	ն	-20.4	-19.0	-17.8	-11.0	-2.2	0.5	5.3	5.8	-0.7	-8.6	-13.3	-18.1	-20.4

Աղյուսակ 4. Օդի հարաբերական խոնավությունը

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %																
	Ըստ ամիսների												Միջին տարեկան	Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %	
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր		Միջին ամսական	Միջին ամսական, ժամը 15-ին	Միջին ամսական	Միջին ամսական, ժամը 15-ին
Գորիս	65	67	71	72	74	72	69	70	77	77	71	65	71	65	57	69	55

Աղյուսակ 5. Ձմռան սկիզբը, վերջը և տևողությունը (օդի 0 °C ջերմաստիճանի կայուն անցումը գարնանը և աշնանը)

Բնակավայրի անվանումը	Սկիզբ	Վերջ	Տևողություն, օր
Գորիս	9 հունվար	12 փետրվար	35

Աղյուսակ 6. Քամու հաշվարկային արագությունը

Բնակավայրի անվանումը	Միջին տարեկան մտնողորտային ճնշումը, (հՊա)	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով (>15 մ/վ) օրերի քանակը	Հաշվարկային արագությունը (մ/վ), որը հնարավոր է մեկ անգամ <<n>> տարիների ընթացքում		
				25	50	100
Գորիս	860.3	1.4	22	34	38	42

Աղյուսակ 7. Մթնոլորտային տեղումները

Բնակավայրի անվանումը	Տեղումների քանակը <u>միջին ամսական</u> մմ օրական առավելագույն													Չնաժաճկույթ	
	ըստ ամիսների													Տեղումների քանակը նոյեմբեր-մարտ ամիսներին, մմ	Տեղումների քանակը ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին, մմ
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Տարեկան		
Գորիս	33	42	73	88	111	92	47	42	63	67	47	32	737	227	510
	29	31	45	48	57	82	77	63	54	61	58	35	82		

Աղյուսակ 8. Նշված սահմաններում օդի միջին օրական ջերմաստիճանով օրերի քանակը

Ջերմաստիճանների սահմանները	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր
Ջերմաստիճանային միջակայք T, °C	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Գորիս												
1	-19.9-ից մինչև -15.0	0.02	0.01									
2	-14.9-ից մինչև -10.0	0.6	0.6	0.05								0.2
3	-9.9-ից մինչև -5.0	4.6	3.9	1.5	0.01						0.5	2.9
4	-4.9-ից մինչև 0.0	11.8	9.4	7.7	1.2					0.3	3.3	9.0
5	0.1-ից մինչև 5.0	9.4	8.8	10.8	5.9	0.6	0.04		0.1	3.2	10.2	10.8
6	5.1-ից մինչև 10.0	4.4	5.1	8.2	11.4	5.7	0.7	0.1	2.4	11.5	11.5	6.9
7	10.1-ից մինչև 15.0	0.3	0.5	2.3	9.6	16.5	7.9	1.9	2.7	12.4	13.2	4.3
8	15.1-ից մինչև 20.0			0.2	1.8	8.0	17.5	16.3	18.0	13.8	2.4	0.3
9	20.1-ից մինչև 25.0				0.1	0.3	3.5	12.2	10.1	1.0		
10	25.1-ից մինչև 30.0						0.02	0.1	0.05			

Աղյուսակ 9. Քամի

Բնակավայրի անվանումը	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, % (ըստ ուղղությունների) Միջին արագությունը								Անդրորի կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը հունիս օգոստոս ամիսներին	Միջին արագություններից ըստ նվազագույնը ըստ ուղղությունների հունիսին, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը դեկտեմբեր-փետրվար ամիսներին	Միջին արագություններից ըստ առավելագույնը ըստ ուղղությունների հունվարին, մ/վ		
		Յունիսային	Յունիս-արևելյան	Արևելյան	Չարավ-արևելյան	Չարավային	Չարավ-արևմտյան	Արևմտյան	Յունիս-արևմտյան								
Գորիս	Յունվար	3	2	2	6	9	13	20	45	30	2	ՉսԱրմ	1.6	ՉսԱրմ	3.2		
		2.7	2.4	2.2	1.6	1.6	2.1	2.6	3.2								
	Ապրիլ	2	2	4	13	12	14	18	35							33	1.5
		2.3	2.2	1.8	1.6	1.7	2	2.3	2.5								
	Յուլիս	1	1	4	17	15	14	17	31							26	1.2
	Յուկտեմբեր	2	1	2	12	14	14	17	38							35	1.3
1.9		1.9	1.8	1.7	1.6	1.9	1.9	2.2									

Մթնոլորտային օդ

ՀՀ Սյունիքի մարզի Տեղ համայնքի Խնածախ բնակավայրի և հարակից շրջանում մթնոլորտային օդի մոնիտորինգի դիտակայաններ չկան: Որոշակի պատկերացում տարածքի օդային ավազանների աղտոտվածության մասին կարելի է ստանալ նաև հաշվարկային եղանակով: Դրա համար ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Շրջակա միջավայրի վրա ներգործության մոնիտորինգի կենտրոն» (ներկայումս՝ ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն») ՊՈԱԿ կողմից մշակվել է ուղեցույց ձեռնարկ, ուր ներկայացված են մթնոլորտային օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշների կախվածությունը տվյալ բնակավայրի ազգաբնակչության քանակից:

Աղյուսակ 1.

Բնակչության քանակը (հազ.)	Որոշված նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները (մգ/մ ³)			
	Փոշի	Ծծմբի երկօքսիդ	Ազոտի երկօքսիդ	Ածխածնի օքսիդ
50 - 125	0.098	0.007	0.034	1.3
10 - 50	0.095	0.006	0.033	1.1
< 10	0.071	0.006	0.023	0.8

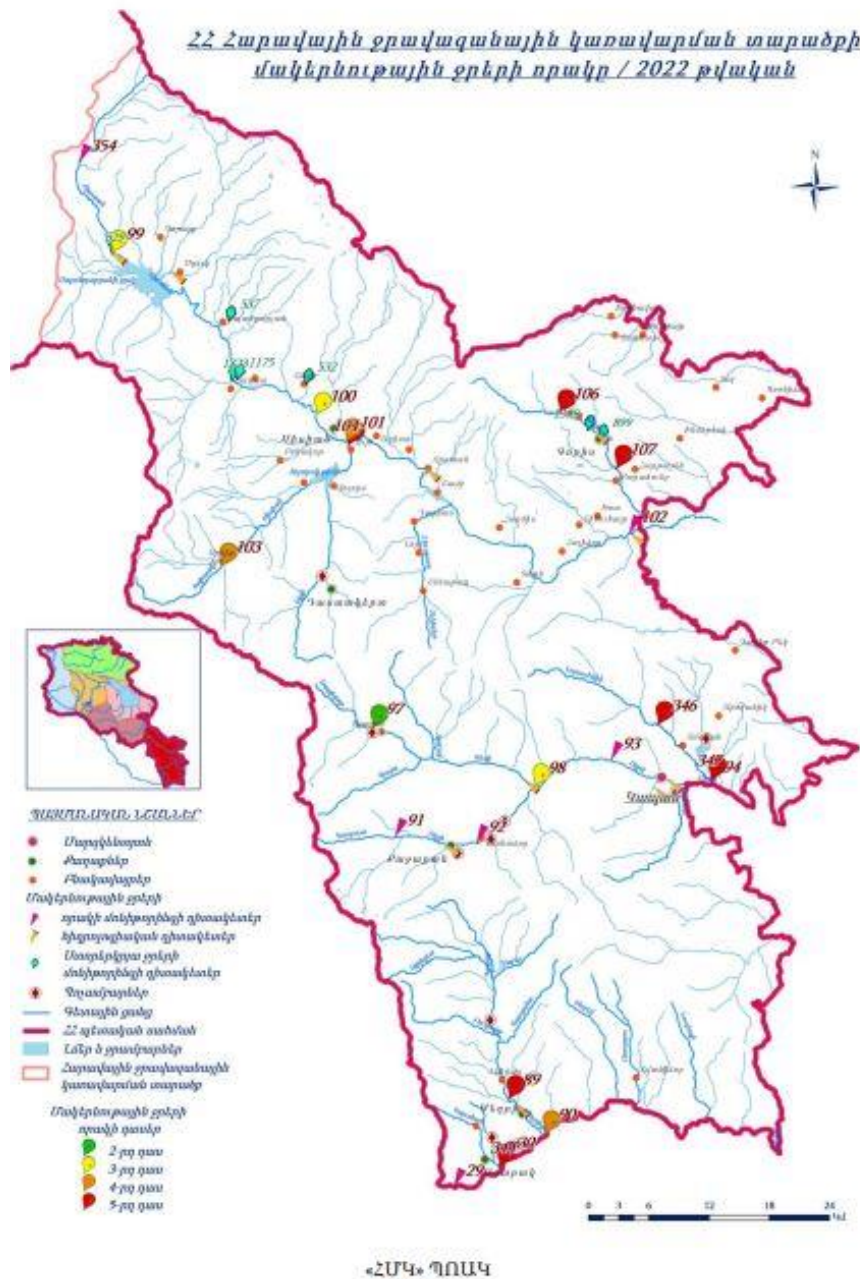
Խնածախ բնակավայրում մշտական բնակչությունը ըստ պաշտոնական տվյալների չի գերազանցում 10000 մարդ: Հետևաբար, ձկնաբուծարանի տարածքի համար որպես մթնոլորտային օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշ պետք է ընդունել. փոշի 0.071մգ/մ³, ծծմբի երկօքսիդ 0.006 մգ/մ³, ազոտի երկօքսիդ 0.023մգ/մ³ և ածխածնի օքսիդ 0.8մգ/մ³:

Ջրային ռեսուրսներ

Խնածախ, գետ Հայաստանի Սյունիքի մարզում: Սկիզբ է առնում Սյունիքի բարձրավանդակից և համանուն գյուղից 4,5 կմ հյուսիս-արևելք Արցախում աջից միախառնվում Աղավնո գետին: Երկարությունը՝ 12 կմ: Խնածախի ավազանում կան "բուրգերի" նաման լեռնային գոյացումներ: Խնածախ գետի հովտում գտնվում է Գորիսի արգելավայր:

ՀՀ տարածքում մակերևութային ջրերի աղտոտվածությունը ևս վերահսկվում է ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ (այսուհետ՝ ՊՈԱԿ) կողմից:

Նախատեսվող գործունեության տարածքն ընդգրկում է Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածքը:

Որոտանը գետը Սյունիքի մայր գետն է, Արաքսի ձախ վտակը: Սկիզբ է առնում Սյունիքի բարձրավանդակի հյուսիս-արևմտյան լանջերից՝ 3045 մ

բարձրության վրա գտնվող Խալխա լճակից ու հարակից աղբյուրներից, իր մեջ է ընդունում ևս մի քանի մանր լճակներից հոսող առվակների, ինչպես նաև Գորայք գյուղի աղբյուրների ջուրը, ապա դեպի հարավ-արևելք ուղղությամբ հոսում Միսիանի, Գորիսի տարածաշրջանների տարածքով, ներառում Հագարի Աղվանտ վտակը և Միջնավան կայարանից միախառնվում Արաքսին: Երկարությունը 178 կմ է:

Համաձայն ՊՈԱԿ 2022 թվականի ամփոփագրի Որոտան գետի ջրի որակը Գորայք գյուղից վերև և Միսիան քաղաքից վերև գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). Գորայք գյուղից վերև՝ պայմանավորված մանգանով, Միսիան քաղաքից վերև՝ պայմանավորված մոլիբդենով, մանգանով և վանադիումով, Միսիան քաղաքից ներքև՝ «անբավարար» (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված մանգանով:

Վարարակ գետի ջրի որակը Գորիս քաղաքից վերև և ներքև ընկած հատվածներում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս). Գորիս քաղաքից վերև՝ պայմանավորված կախութային չոր նյութերով, Գորիս քաղաքից ներքև՝ ամոնիում իոնով:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տարածաշրջանում գրունտային ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա, քանի որ հրաբխածին կազմավորումները բնութագրվում են ճեղքավորվածությամբ: Ուսումնասիրվող տարածքը՝ կախված երկրաբանական կտրվածքից, համարվում է մթնոլորտային տեղումների ինֆիլտրացիոն գոտի: Հանդիսանում է լավ ջրաթափանց և ջրանցիկ գոտի: Ստորերկրյա ջրերը բեռնաթաձվում են Գորիս գետը: Տարածքի հիդրոերկրաբանական պայմանները հիմնականում բարենպաստ են: Տեղամասում ստորերկրյա ջրեր չեն բացահայտվել և ըստ ֆոնդային տվյալների գտնվում են 15 մետրից խորը հորիզոններում:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տարածաշրջանում գրունտային ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա, քանի որ հրաբխածին կազմավորումները բնութագրվում են ճեղքավորվածությամբ: Ուսումնասիրվող տարածքը՝ կախված երկրաբանական կտրվածքից, համարվում է մթնոլորտային տեղումների ինֆիլտրացիոն գոտի: Հանդիսանում է լավ ջրաթափանց և ջրանցիկ

գոտի: Ստորերկրյա ջրերը բեռնաթափվում են Գորիս գետը: Տարածքի հիդրոերկրաբանական պայմանները հիմնականում բարենպաստ են: Տեղամասում ստորերկրյա ջրեր չեն բացահայտվել և ըստ ֆոնդային տվյալների գտնվում են 15 մետրից խորը հորիզոններում:

Հողային ծածկույթ

Հողը երկրակեղևի մակերեսային փխրուն շերտն է, որը փոփոխվում է մթնոլորտի և օրգանիզմների ազդեցությամբ, լրացվում է օրգանական մնացուկներով: Հողն անընդհատ զարգանում և փոփոխվում է: Բնութագրվում է բերրիությամբ՝ բույսերին մատչելի սննդանյութերով և ջրով ապահովելու ունակությամբ, որի շնորհիվ այն դառնում է արտադրամիջոց, աշխատանքի առարկա, նյութական բարիքների աղբյուր:

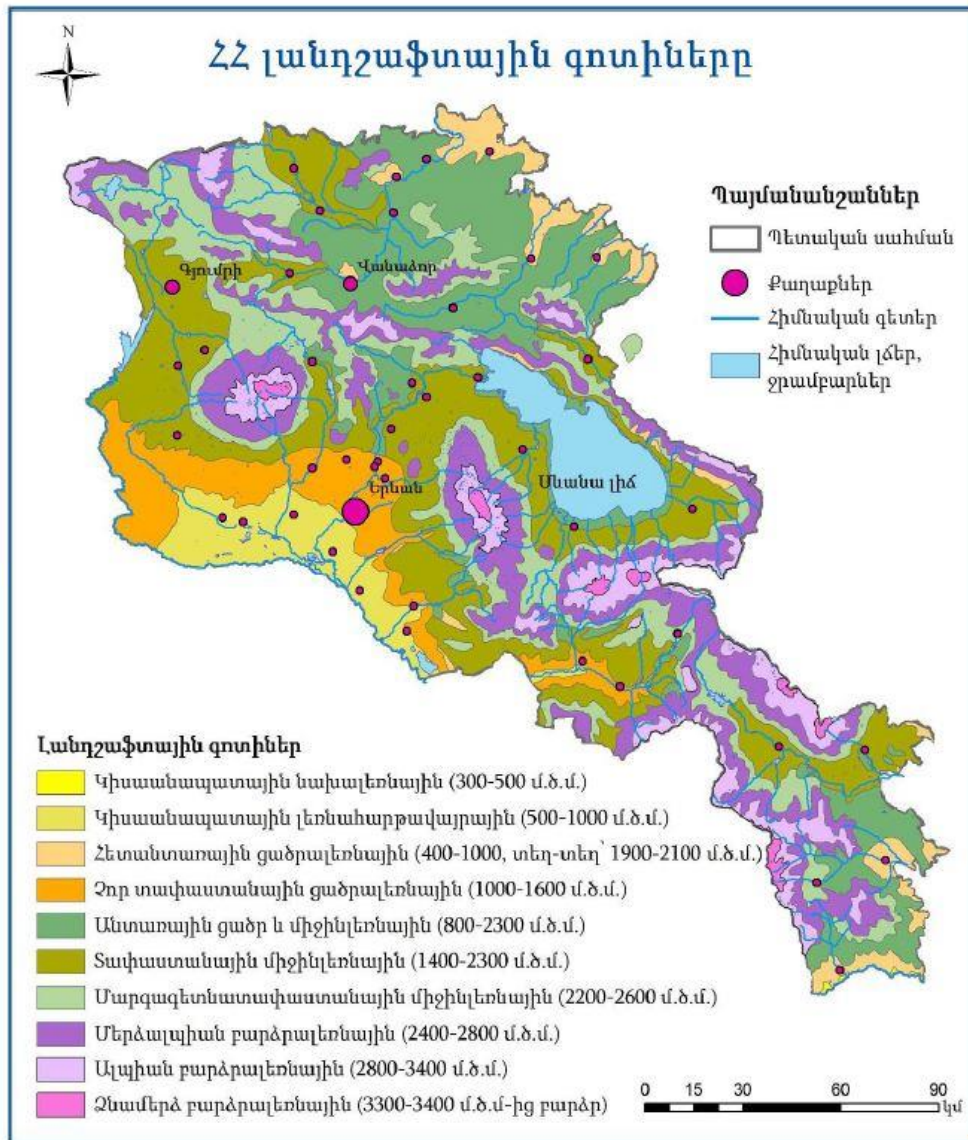

Նկար Հողերի բնական տիպերի տարածման քարտեզ

Հողը գյուղատնտ. արտադրության հիմնական միջոցն է. ագրոտեխնիկական, ագրոքիմիական ու բարելավող միջոցառումների կիրառմամբ այն կարելի է դարձնել առավել արդյունավետ, որի ցուցանիշը բույսերի բերքատվությունն է:

Տարածաշրջանի հողերի տիպը լեռնամարգագետնային է: Համաձայն կատարված ինժեներա-երկրաբանական ուսումնասիրությունների բուն կրթահամալիրի տարածքում առկա է հողաբուսական շերտ ավազակավի լցոնով: Կառուցապատման տարածքից հանվելու և պահեստավորվելու է մոտ 345 մ³ հող, որը օգտագործվելու է կանաչապատվող տարածքներում հողի բերրի շերտի հզորացմանը:

Դիտարկվող տարածքշրջանի հողերը գտնվում են ծանր մետաղներով թույլ աղտոտված գոտում:

Նկար Հայաստանի Հանրապետության լանդշաֆտային գոտիները

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ուղղաձիգ ուղղությամբ հերթափոխվում են տաս լանդշաֆտային գոտիներ:

Կրթահամալիրի տարածքը ընկնում է տափաստանային միջինլեռնային (1400-2300մ.ծ.մ) լանդշաֆտային գոտում:

Բուսական և կենդանական աշխարհ

Հայաստանի տարածքում առանձնացվում է 12 ֆլորիստիկ շրջաններ: Դիտարկվող տարածաշրջանը գտնվում է Զանգեզուրի ֆլորիստիկ շրջանում, որով և պայմանավորվում է տարածաշրջանի կենսաբազմազանությունը: Ֆլորիստիկ շրջանի բարձրունքային սահմաններն են՝ 600 - 3900 մ.ծ.մ.: Բուսական

համակեցությունների հիմնական տիպերն են կիսաանապատային, անտառային, տափաստանային, մարգագետնային և նոսրանտառային: Բուսական աշխարհը ՀՀ մյուս ֆլորիստիկ շրջանների համեմատ ամենաբազմազանն է՝ 2000 բուսատեսակ:

Տարածքներում Ֆլորան հիմնականում տարախոտային է, խիտ անտառները բացակայում են: Ծառատեսակներն արտահայտված են հիմնականում քսերոֆիլ նոսր անտառային բուսականության տիպով՝ սաղարթավոր խառը տեսակների մասնակցությամբ և սալորենու, տանձենու տեսակներով: Տեղ-տեղ արտահայտված են թփուտային, ժայռային բուսականությունը: Թփերը հիմնականում նոսր ձևով հանդիպում են բոլոր տարածքներում, գերադասելով խոնավ ապրելավայրերը:

Տարածքի լեռնատափաստանային բուսականությունն աչքի է ընկնում տարախոտա - հացազգային մասնակցությամբ: Այս լանդշաֆտային գոտում ամենաշատ տեսակներով աչքի են ընկնում բարդածաղկավորները, հացազգիները, լոբազգիները և վարդազգիները, խաչածաղկավորները: Վայրի դեղատու և ուտելի բույսերի ցանկում ընդգրկված են է շուրջ 100 բուսատեսակներ:

Պետք է նշել, որ գործունեության ենթակա և հարակից տարածքներն արդեն իսկ կառուցապատված են՝ զուրկ բնական բուսական ծածկույթից: Նախատեսված աշխատանքների տարածքում, ուր բացակայում է բնական լանդշաֆտը:

Բուն ուսումնասիրվող տարածքում և նրա շրջակայքում, ըստ առկա գրականության տվյալների, ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքում գնացված տեսակներ կամ դրանց աճելավայրեր չեն հայտնաբերվել:

Այսպիսով, ուսումնասիրվող տարածքում և նրա հարակից տարածքներում բացակայում են ինչպես հազվագյուտ էկոհամակարգեր, այնպես էլ բույսերի հազվագյուտ տեսակներ, քանի որ տարածքը մշտապես գտնվել է մարդկային գործոնի ազդեցության տակ, որի հետ կապված բուսատեսակների համար պահպանության հատուկ միջոցառումներ չի նախատեսվում:

Լեռնատափաստանային գոտու անողնաշարավոր կենդանիների ֆաունան համեմատաբար աղքատ է: Այս գոտին առավել բարենպաստ է թփուտային դաշտամկան (*Msubterraneus*), կզաքիսի (*Martes foina*) աղվեսի (*Vulpes vulpes*), գայլի (*Canis lupus*) և այլ տեսակների համար:

Կաթնասունների գիշատիչ տեսակներից միայն գորշ արջն է գրանցված ՀՀ Կենդանիների Կարմիր գրքում: Չղջիկները ներկայացված են ՀՀ-ում լայն տարածված տեսակներով:

Թռչունները բազմազան են, որը պայմանավորված է դիտարկվող տարածաշրջանի ռելիեֆի բազմազանությամբ՝ դաշտավայր, քարքարոտ բլրալանջեր, որոնք հարմար բնակավայր են արտույտների, քարաթռչնակների և այլ մանր տափաստանային թռչունների համար: Շատ են նաև գիշատիչ թռչունները, որոնց կերի բազան մանր կրծողներն են:

Պետք է փաստել, որ դիտարկվող տարածքում և նրա հարակից տարածքներում արդեն իսկ առկա է մարդկային գործոնը, առկա է կառուցապատում, տրանսպորտային երթևեկություն, մեքենաների շարժ և աղմուկ, ինչի պարագայում կենդանատեսակների հանդիպեք քիչ հավանական է, կամ բացառվում է:

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ

Հայաստանում կենսաբազմազանության պահպանումը, հիմնականում, իրականացվում է Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում (ԲՀՊՏ) (պետական արգելոցներ, ազգային պարկեր, պետական արգելավայրեր, բնության հուշարձաններ), որտեղ կենտրոնացած է բուսական և կենդանական աշխարհի տեսակազմի մոտ 60%-ը, ներառյալ հազվագյուտ, վտանգված, անհետացման եզրին հայտնված և էնդեմիկ տեսակների ճնշող մեծամասնությունը:

7. «Բողաքարի» պետական արգելավայր
8. «Խուստուփ» պետական արգելավայր

Կառավարության 2013թ. դեկտեմբերի 19-ի N 1465-Ն որոշման համաձայն «Շիկահող» պետական արգելոց պետական ոչ առևտրային կազմակերպության և «Արևիք» ազգային պարկ պետական ոչ առևտրային կազմակերպության միաձուլման և վերակազմակերպման ձևով ստեղծվել է «Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիր պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը ներառելով «Արևիք» ազգային պարկը, «Շիկահող» պետական արգելոցը, «Սոսու պուրակ», «Զանգեզուր», «Խուստուփ», «Բողաքար» և «Սև լիճ» պետական արգելավայրերը:

Նախատեսվող գործունեության տեղանքը անմիջական սահմաններ ԲՀՊՏ-ների հետ չունի: Տեղանքին ամենամոտը գտնվում է «Գորիսի» պետական արգելավայրը: Գորիսի արգելավայրը գտնվում է Սյունիքի մարզում՝ Խնածախ գետի հովտում՝ ծովի մակարդակից 1400-2800 մ բարձրություններում: Հիմնադրվել է 1972 թ.-ին, ունի 1850 հա տարածք: Ստեղծվել է անտառային լանդշաֆտների և կենդանական աշխարհի պահպանության նպատակով:

Համաձայն 14 օգոստոսի 2008 թվականի N 967-Ն «Հայաստանի Հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» որոշման՝ Խնածախ գյուղի շրջակայքում նախատեսվող գործունեության տեղանքին մոտ գտնվող բնության հուշարձանների անվանումն ու տեղադիրքը բերված են աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1

N	Անվանումը (նկարագիրը)	Տեղադիրքը
1.	«Անանուն» էրոզիոն ռելիեֆ	Խնածախ գյուղից 2,5 կմ հս-արլ, Բերձոր տանող ճանապարհի ձախ կողմում
2.	«Խորձոր» V-աձև կիրճ	Խնածախ գյուղից 1.5-2.0 կմ հս-արլ

Պատմամշակույթային հուշարձանների ցանկը

Սյունիքի մարզի Խնածախ գյուղի պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկը, որը 2002 թ. հաստատվել է Հայաստանի կառավարության կողմից: Ցանկում ներառված է ընդամենը 42 հուշարձան (22 միավոր):

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե
Ամրոց	մ.թ.ա. 1 հզ	գյուղից 2.5 կմ հս-աե, «Բինա» անասնապահական ամառանոցի տարածքում
Դամբարանադաշտ	մ.թ.ա. 1 հզ	ամրոցից մոտ 200 մ ամ
Ապարանք Մելիք Հախնազար Ա-ի	16 դ.	գյուղի մեջ, ձորամիջյան ճանապարհի եզրին, կառուցապատված միջավայրում
Բնակելի քարայրներ	միջնադար - 19դ.	գյուղից 3 կմ հվ-աե, «Վանքի ձոր» վայրում
Բնակելի քարայրներ	միջնադար - 19դ.	գյուղի հվ, հվ-ամ և հվ-աե մասերում
Գերեզմանոց	10-18 դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-աե, «Վանքի ձոր» վայրում
Մատուռ	17 դ.	գերեզմանոցի ամ մասում
Գերեզմանոց Դաշտուն խաչեր	10-17 դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-ամ, «Վանքի ձոր» վայրում
Խաչքար	9-10 դդ.	գերեզմանոցի կենտրոնում
Խաչքար	1452 թ.	գերեզմանոցի հս մասում
Գերեզմանոց Խաչեր	9-17 դդ.	գյուղից 1 կմ հվ, «Խաչի խույթ» բլրի հս լանջին
Խաչքար	9-10 դդ.	
Խաչքար	9-10 դդ.	
Խաչքար	11-12 դդ.	
Խաչքար	17-18 դդ.	
Դամբարանադաշտ	մ.թ.ա. 2-1 հզ	գյուղից 3 կմ հս-աե, Քաշաթաղ տանող ճանապարհի ձախ եզրին
Դամբարանադաշտ	մ.թ.ա. 1 հզ	գյուղի ամ եզրին, գործող գերեզմանոցի տարածքում
Գերեզմանոց	12-20 դդ.	
Խաչքար	12-13 դդ.	
Խաչքար	12-13 դդ.	
Խաչքար	13-14 դդ.	
Խաչքար	14 դ.	
Խաչքար	14 դ.	
Խաչքար	14 դ.	
Խաչքար	14-15 դդ.	
Խաչքար	17-18 դդ.	
Խաչքար Մելիք Հայկազի	1652 թ.	
Տապանաքար	17 դ.	
Դամբարանադաշտ	մ.թ.ա. 1 հզ	գյուղից 1 կմ հվ, «Խաչի խույթ» բլրի հվ լանջին
Եկեղեցի Սբ. Հովհաննիս	1625 թ.	գյուղի մեջ
Գավիթ	1701 թ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե
Խաչքար	9-10 դդ.	գյուղից 2.5 կմ հս-ամ, Խնածախ - Խոզնավար ճանապարհի աջ եզրին
Խաչքար	1620 թ.	գյուղի աե բարձունքին
Խաչքար	1623 թ.	գյուղի հվ-աե բարձունքին
Խաչքար Եսայի քահանայի	1301 թ.	գյուղի հս մասում, Ա. Բաղդասարյանի տնամերձ հողամասում
Խաչքար Հախնազարի	1621 թ.	գյուղի հս բարձունքին
Խաչքար Ղուլիի	16 դ.	գյուղի հս բարձունքին
Կամուրջ	19-20 դդ.	գյուղի մեջ
Հուշարձան Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածների	1960 թ.	գյուղի հվ եզրին
Մատուռ	17 դ.	գյուղի մեջ, Սբ. Հռիփսիմե եկեղեցուց 20 մ հվ-աե, Վ. Հունանյանի տնամերձ հողամասում
Մատուռ «Բիավերի»	13-14 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-աե, սարի գագաթին
Զրամբար	19-20 դդ.	գյուղի հս-աե մասում

Սոցիալ- տնտեսական բնութագիրը

Սյունիքի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հարավում: Այն հյուսիսից սահմանակից է Վայոց ձորի մարզին, հարավից պետական սահմանով՝ Իրանին, արևմուտքից և արևելքից՝ Ադրբեջանին:

Սյունիքի մարզը զբաղեցնում է Զանգեզուր բնաշխարհի տարածքը, որը ներառում է Որոտան, Ողջի գետերի վերին ու միջին հոսանքների ավազանը և Զանգեզուրի՝ Մեծ Կովկասից հետո Հարավային Կովկասում ամենաբարձր լեռնաշղթայի, արևելյան լանջերը:

Սյունիքի մարզը, գրավելով ռազմավարական և աշխարհաքաղաքական նշանակության կարևոր դիրք, ունենալով բնահումքային հարուստ պաշարներ, արտադրական մեծ ներուժ և հանդիսանալով հանրապետության ամենախոշոր վարչական ու տնտեսական մարզերից մեկը, միաժամանակ մնում է համեմատաբար քիչ բնակեցված և տնտեսապես թույլ յուրացված, ինչը մասամբ պայմանավորված է մայրաքաղաքից ունեցած մեծ հեռավորությամբ և տրանսպորտային հաղորդակցության այլընտրանքային միջոցների բացակայությամբ:

2022թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական ոլորտների տեսակարար կշիռները ՀՀ տնտեսության համապատասխան ոլորտների ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն 18.8 %,
- գյուղատնտեսություն 6.4 %,
- շինարարություն 8.9 %,
- մանրածախ առևտուր 2.1 %,
- ծառայություններ 1.6 %:

Ընդհանուր տեղեկատվություն Սյունիքի մարզի վերաբեր/աի

Տարածքը	4506 քառ. կմ
Հայաստանի Հանրապետության տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	15.2
Համայնքներ, 2023 թ. տարեսկզբի դրությամբ	7
Քաղաքներ	7
Գյուղեր	132
Բնակչության թվաքանակը 2023թ. տարեսկզբի դրությամբ այդ թվում՝	134.6 հազ. մարդ
քաղաքային	90.2 հազ. մարդ
գյուղական	44.4 հազ. մարդ
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2022թ.,%	4.5
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2022 թ.,%	67.0
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	306.003.6 հա
այդ թվում՝ վարելահողեր	43 806.4 հա

Խնածախ, գյուղ Հայաստանի Սյունիքի մարզի Տեղ համայնքում՝ հայադրբեջանական շփման գծի հարևանությամբ:

Գյուղի պաշտոնական անունը Խնածախ է: Ռուսական կայսրության ժամանակաշրջանում հայտնի է եղել Խանազատ անունով:

Հեռավորությունը Սյունիքի մարզի մարզկենտրոն Կապան քաղաքից կազմում է մոտ 109 կմ, իսկ Գորիս քաղաքից հեռու է մոտ 9 կմ դեպի հյուսիս-արևելք: Ծովի մակարդակից բարձր է 1380-1460 մ:

Գյուղում կան երբեմնի բնակելի եղած քարանձավներ: Գյուղի տարածքում կան 1610 թվականի կառուցված եկեղեցի, Քարայր եկեղեցի և երկու մատուռ: Գյուղից քիչ հեռու Խաչին հող կամ Ցիցքար կոչվող վայրում կան VII-X դարերի գյուղատեղիներ («Մյուլքոն», «Պլաճա», «Ջալալ Հասանի») հին գերեզմանոցեր, շրջապատի բարձրությունների վրա կան խաչքարեր:

Հնում Խնածախը եղել է մելիքանիստ գյուղ՝ իշխան Մելիք-Հայկազյանների նստավայրը. գյուղում պահպանվել է իշխանանիստ դարպասների (ապարանքի) մի մասը, որն ունի երկու մատուռ:

Համաձայն 2011 թվականին Հայաստանում անցկացված մարդահամարի արդյունքների՝ Խնածախի մշտական բնակչությունը կազմել է 998, առկա բնակչությունը՝ 780 մարդ: Ռուսական կայսրության ժամանակաշրջանում մինչև 1918 թվականը գյուղում ապրել են նաև փոքրամասնություն կազմող ադրբեջանցիներ: Ստորև ներկայացված է Խնածախ գյուղի բնակչության թվային փոփոխությունն ըստ տարիների.

Տարի	1831	1873	1897	1926	1939	1959	1970	1979	1989	2001	2011
Բնակիչ	107	1165	1221	1234	1252	1336	1473	1166	1005	1021	998

Բնակչությունը զբաղվում է անասնապահությամբ, երկրագործությամբ և մեղվաբուծությամբ:

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԿԱՆԽԱՏԵՍՎՈՂ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Նախատեսվող գործունեության ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները գնահատվում նոր կրթահամալիրի կառուցման գործողությունների ընթացքում, սակայն ազդեցությունները կլինեն ժամանակավոր՝ հաշվի առնելով շին. աշխատանքների ժամանակավոր բնույթը և տեղայնացվածությունը:

Կատարված ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքներում /ազդեցության գոտում/ լանջաֆտի, բուսական ու կենդանական տեսակների, հողային և ջրային ռեսուրսների վրա վնասակար ազդեցություններ չեն ակնկալվում: Նախատեսված շինարարական աշխատանքների ազդեցությունը բնական լանդշաֆտների վրա կլինի նվազագույն՝ կրելով սահմանափակ և կարճատև բնույթ: Դրանք հնարավոր է կանխել կամ նվազեցնել շինարարական լավ պրակտիկայի արդյունքում:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման արդյունքում ակնկալվում են հետևյալ հիմնական դրական ազդեցությունները.

- ուսումնական և աշխատանքային պայմանների բարելավում,
- կրթահամալիրի առկայություն և հարակից տարածքի բարեկարգում՝ խթանելով նաև առողջ ապրելակերպի զարգացմանը՝ ի հաշվիվ բարեկարգ և ժամանակակից բացօդյա մարզահրապարակների,
- բարեկարգված և կանաչապատված տարածքի կայուն օգտագործում և պահպանություն:

Նախատեսվող գործունեությունը հնարավորություն կտա կրթահամալիրի ուսուցիչներին, աշակերտներին, մանկապարտեզի սաներին և աշխատակազմին իրենց աշխատանքն ու ուսումնական գործընթացի կազմակերպումն ու իրականացումը անցկացնել առավել անվտանգ, բարեկարգ և հաճելի միջավայրում:

Օդային ավազանի աղտոտում

Ծրագրի ընթացքում հիմնականում կանխատեսվում են անօրգանական փոշու ժամանակավոր արտանետումներ հողային աշխատանքների ընթացքում: Շինարարության ընթացքում վերը նշված արտանետումները կլինեն տեղայնացված, ենթակա արագ ցրման և ժամանակավոր՝ հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների ժամանակավոր բնույթը: Կանխատեսվում է, որ նշված արտանետումները չեն գերազանցի ՀՀ թույլատրված նորմերը, իսկ մթնոլորտային ավազանում դրանց հնարավոր տարածումը և շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ազդեցությունները կկանխարգելվեն և/կամ կնվազեցվեն բնապահպանական կառավարման պլանում ներկայացված միջոցառումների իրականացմամբ, մասնավորապես.

- կապալառուն պարբերաբար կիրականացնի շինարարական հրապարակում աշխատանքային մակերեսների ջրցանման և փոշենստեցման գործողություններ,
- շինարարական մեքենաների երթևեկությունը կկազմակերպվի համապատասխան չափաքանակներով և ծածկող պաստառների առկայությամբ, սահմանափակ արագությամբ (չի գերազանցի 30կմ/ժ արագությունը),
- սորուն նյութերը (ավազ, խիճ, հողային հանույթ և այլն) շինարարական հրապարակում կպահվեն պաստառներով ծածկված վիճակում,
- աշխատանքների ընթացքում պատշաճ մակարդակով կվերահսկվի նաև մեքենա- սարքավորումների տեխնիկական վիճակը:

Օդային ավազանի աղտոտվածության կանխմանն ուղղված միջոցառումների համալիր ցանկը ներկայացված է Բնապահպանական կառավարման պլանում:

Ծրագրի շրջանակում հարակից բնակելի և հասարակական շենքերից ստացված բողոքների դեպքում կիրականացվի նաև օդի աղտոտվածության գործիքային չափազրումներ, որոնք կհամեմատվեն գործող օրենսդրական նորմերի և ելակետային տվյալների հետ:

Ջրօգտագործում և ջրային համակարգերի վրա ազդեցություն

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում ջուրը հիմնականում օգտագործվելու է շինհրապարակի ջրցանման, մաքրման, որոշ շինաշխատանքների կազմակերպման, ինչպես նաև կապալառուի աշխատակազմի խմելու և կենցաղային կարիքները հոգալու համար: Նոր կրթահամալիրի կառուցման աշխատանքների ընթացքում առաջացած հնարավոր փոշու մակարդակները կնվազեցվեն ջրցանի իրականացմամբ:

Շինարարության ժամանակ ժամանակավոր ջրամատակարարման համար ջրի հիմնական աղբյուր կծառայի համայնքային ջրամատակարարման ցանցը, որը շինարարության ողջ ընթացքում ապահովվելու է անհրաժեշտ ջրապահանջը:

Ջրցանի ծավալները հաշվարկվում են այնպես, որ մակերևութային հոսքեր չառաջանան և ջուրը բավականացնի միայն փոշենստեցման համար:

Ելնելով շինարարության ոչ մեծ տևողությունից հատուկ շինարարական բազայի ստեղծումը նպատակահարմար չէ: Շին. հրապարակում առաջարկվում է նախատեսել կոնտեյների տիպի հատուկ շինություններ՝ աշխղեկի գրասենյակ, հանդերձարան լվացարան-ցնցուղարան, փակ պահեստ, ինչպես նաև ճաշարան, բիոզուգարան, աղբի տարրաներ և այլն:

Ժամանակավոր տնտեսության շենքերի և շինությունների վերջնական ցանկը կճշտվի շինարարության ընթացքում և ըստ անհրաժեշտության այլ լրացուցիչ պայմանների ապահովումը կարող է իրականացվել հետագայում:

Թափոնների առաջացում և կառավարում

Նախագծի հողային աշխատանքների հաշվարկն իրականացվել է համաձայն ներկայացված երկրաբանական կտրվածքի, համաձայն որի ընդհանուր հողային հանույթը կազմում է 13973.99 մ³ է: 0.0-ից ցածր նիշի հանույթը գրեթե ամբողջությամբ հետլիցքը է արվելու:

Ընդհանուր շինարարական աղբի ծավալը գնահատում է մոտ 400 մ³: Շինարարական աղբի ամբողջ ծավալի հեռացումն ու տեղադրումը կիրականացվի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով՝ Տեղի համայնքապետարանի հետ

համաձայնեցված վայրում, որի վերաբերյալ համաձայնությունը նախատեսվում է ձեռք բերել մինչ շինարարական աշխատանքների մեկնարկը:

Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում գոյացող արտադրության (այդ թվում ընդերքօգտագործման) և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N342-Ն հրամանի, շինարարական աշխատանքների ընթացքում, մասնավորապես՝ նոր կրթահամալիրի շենքի կառուցման և տարածքի բարեկարգման աշխատանքների ընթացքում գնահատվում են ստորև ներկայացվող կազմով թափոնների առաջացում.

Թափոնի անվանում	Ծածկագիր	Վտանգավորության դաս	Քանակ
Կենցաղային չտեսակավորված աղբ (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)	91200400 01 00 4	IV	մոտ 3 տ
Շինարարական աղբ	91200601 01 00 4	IV	400 խ.մ

Շինարարական աղբի փաստացի քանակի որոշումը և ծավալաթերթով նախատեսված վճարումը հնարավոր է իրականացնել տեղամասի տեխնիկական հսկողություն իրականացնող ինժեների և հեղինակային հսկողություն իրականացնող կազմակերպության համաձայնությամբ:

Նախատեսվող գործունեության ընթացքում քայուղերի և հեղուկ վառելիքի թափոնների առաջացում չի կանխատեսվում:

Կենցաղային աղբը, որի ընդհանուր քանակը գործունեության ողջ ընթացքում կանխատեսվում է մոտ 3տ, կտեղափոխվի աղբահավաք ծառայություն իրականացնող ընկերության կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Աղմուկի և թրթռումների ազդեցություն

Աղմուկի համեմատաբար բարձր մակարդակները գնահատվում են շին. աշխատանքների ընթացքում օգտագործվող մեքենա-մեխանիզմների շահագործումից, որոնք նախատեսվում է շահագործել բացառապես

աղմկակլանիչների և խլացուցիչների առկայության դեպքում: Բացի այդ հիմնականում աղմուկ առաջացնող գործողությունները կիրականացվեն միայն օրվա ցերեկային ժամերին, այն է՝ ժամը 9:00- ից մինչև առավելագույնը ժամը 18:00:

Աղմուկի մակարդակի նվազումը ըստ հեռավորության կարելի է հաշվարկել հետևյալ բանաձևով

$$L_2 = L_1 - 20 \cdot \log_{10}(r_2/r_1)$$

Որտեղ՝

L1-ը ձայնի մակարդակն է աղբյուրից r1 մետր հեռավորության վրա

L2-ը վերջնական ձայնի մակարդակն է աղբյուրից r2 հեռավորության վրա

Աղմուկի ամենաբարձր և հիմնական աղբյուր հանդիսանում է բեռնատարների աշխատանքը: Որի 1 մետր հեռավորության վրա աղմուկի առավելագույն մակարդակը կազմում է 95 dB:

Կատարվող հաշվարկը աղբյուրից 40 մ հեռավորության համար:

Հաշվարկը կատարվել է վատագույն սցենարով, ենթադրելով, որ չկա աղմուկը խլացնող որևէ պատնեշ:

$$L_2 = 95 - 20 \cdot \log_{10}(40/1)$$

$$L_2 = 95 - 20 \cdot \log_{10}(40)$$

$$L_2 = 95 - 20 \cdot 1.6021$$

$$L_2 \approx 95 - 32.042 \approx 62.96 \text{ dB}$$

Բեռնատարների աշխատանքից 40 մետր հեռավորության վրա աղմուկի մակարդակը կլինի ոչ ավել քան 62.96 dB:

Ամենամոտ բնակելի տան հեռավորությունը նախատեսվող աշխատանքներից կազմում է 530 մետր

$$L_2 = 95 - 20 \cdot \log_{10}(530/1)$$

$$L_2 = 95 - 20 \cdot \log_{10}(530)$$

$$L_2 = 95 - 20 \cdot 2.724$$

$$L_2 \approx 95 - 54.48 \approx 40.52 \text{ dB}$$

Ամենամոտ բնակելի տան շրջակայքում աղմուկի մակարդակը կսպառնա միջև առավելագույնը 40.52 dB:

Հաշվարկներով ստացված արդյունքները չեն հակասում «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱԴՊԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒՄ» N2-III-11.3 ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՀՀ ԱՌՈՂՋԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ հրամանին:

Շինարարական գործողությունների ընթացքում թրթռումների ազդեցություններ հարևան ազդակիրների վրա չեն կանխատեսվում:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում կապալառուն պարտավոր է հետևել ՀՀ թրթռումների գործող նորմերը, քանի որ ծրագրի շրջանակում հարակից կառույցների վրա հասցրված ցանկացած ֆիզիկական վնասը պետք է վերացվի կամ փոխհատուցվի կապալառու ընկերության սեփական միջոցների հաշվին:

Աղմուկի և թրթռումների մակարդակների կառավարմանն ուղղված մեղմացնող միջոցառումներն առավել մանրամասն ներկայացված են ԲԿՊ-ում: Ծախսերի արդյունավետության տեսանկյունից նպատակահարմար է համարվել աղմուկի և թրթռումների մակարդակների գործիքային չափագրումներ իրականացնել միայն բողոքների դեպքում:

Ազդեցություն պատմամշակութային հուշարձանների վրա

Հողային աշխատանքների ընթացքում պատահական գտածոի (շարժական կամ անշարժ) անսպասելի հայտնաբերման դեպքում, համաձայն ՀՀ «Պատմության և մշակութային անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» օրենքի (1998թ.) և ՀՀ կառավարության 2002 թվականի ապրիլի 20-ի N 438 որոշման 43-րդ կետի ընթացակարգերի, աշխատանքները կդադարեցվեն և շինարար կապալառուն կտեղակացնի Պատվիրատուին, վերջինս էլ՝ լիազոր մարմնին:

Աշխատանքի անվտանգություն

Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվելու աշխատանքային անվտանգության ապահովման հարցերին, որի համար նախատեսված են մի շարք միջոցառումներ հնարավոր ազդեցությունները և անհարմարությունները բացառելու կամ մեղմացնելու նպատակով:

Շինհրապարակում առողջության և աշխատանքային անվտանգությանն ուղղված կանոնները/միջոցառումները կիրականացվեն կապալառուի կողմից՝

համաձայն ԲԿՊ-ում նկարագրված ընթացակարգի, որոնք համալիր ներկայացված են ԲԿՊ-ի «Առողջության և աշխատանքի անվտանգության պլան», ինչպես նաև «Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլան» ենթաբաժիններում:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում խստորեն կպահպանվեն անվտանգության և հակահրդեհային միջոցառումները, մասնավորապես .

- Նախքան աշխատանքի սկսելը կկատարվի շինհրապարակի ժամանակավոր ցանկապատում և կտեղադրվեն մուտքը արգելող ցուցափեղկեր/նշաններ:
- Շինարարությունում շահագործվող կռունկը պետք է անցած լինի անվտանգության տեխնիկայի փորձաքննության և գրանցված լինի, «Տեխնիկայի անվտանգության ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի ռեգիստրում:
- Հակահրդեհային անվտանգությունը շինհրապարակում, աշխատատեղում և աշխատանքի տեղամասերում անհրաժեշտ է ապահովել համապատասխան «Հակահրդեհային անվտանգության կանոններ» պահանջներին համապատասխան, ապահովել կրակմարիչի առկայությունը և հրդեհային անվտանգության վերաբերյալ պաստառներն այլն:
- Մինչև աշխատանքների սկսելը աշխատողներին պետք է հրահանգավորել անվտանգության տեխնիկայի մասին: Բանվորների աշխատանքների պաշտպանությունը պետք է ապահովվի վարչակազմի կողմից, նրանց անհատական պաշտպանական միջոցներ տրամադրմամբ (հատուկ արտահագուստ, կոշիկ, սաղավարտ և այլն):
- Տանիքի և բարձրության վրա աշխատանքների իրականացման ժամանակ, աշխատանքներն անհրաժեշտ է կատարել անվտանգության գոտիների օգտագործմամբ, որոնք պետք է ամրացվեն կոնստրուկտիվ ճշտված և հուսալի էլեմենտից:
- Եռակցման աշխատանքներ իրականացնելիս անհրաժեշտ է հետևել, որպեսզի էլեկտրա և գազաեռակցված սարքերը գտնվեն ճանապարհներից և անցումներից մի կողմ և էլեկտրաեռացման սարքը և եռակցվող նյութը լինեն հողանցված:

- Խտացված գազով բալոնները պետք է տեղափոխել միայն հատուկ պատգարակի միջոցով: Բալոնին չի թույլատրվում մոտենալ յուրոտված հագուստով, արգելվում է նաև բալոնների մոտակայքում ծխելը:
- Արգելվում է տանիքում աշխատանքներն իրականացնելը, մշուշի, ամպրոպի և քամու 6 բալ արագությամբ գերազանցման դեպքում:
- Անվտանգության անհատական մոտեցումներ կապված կռունկի գործողության գոտում կատարվելիք շին-մոնտաժային աշխատանքների հետ (օրինակ՝ բեռի տեղափոխումը գոյություն ունեցող շենքերի տանիքի վրայով):

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Շրջակա միջավայրի պահպանություն և մեղմացնող միջոցառումները

Ծրագրի համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրական պահանջներին և նորմերին նախատեսվում է ապահովել բնապահպանական կառավարման պլանի (ԲԿՊ) միջոցով: ԲԿՊ-ում պարունակում է Ծրագրի բոլոր փուլերի ընթացքում (նախագծում, շինարարություն և շահագործում) հնարավոր անցանկալի բացասական ազդեցությունները կանխելու և մեղմացնելու միջոցառումներն, ինչպես նաև մոնիտորինգի գործողությունները՝ ստուգելու համար շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքի համապատասխանությունը պլանավորված մեղմացնող միջոցառումներին:

ԲԿՊ-ն որպես անբաժանելի մաս կցվելու է հիմնական շինարար կապալառուի մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերին: Հիմնական կապալառուն պատասխանատու է լինելու ԲԿՊ-ի իրականացման համար և իր հերթին համապատասխան պայմանագրային պարտավորություններ է նախատեսելու ենթակապալառուի հետ իր պայմանագրերում:

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐ	ՄԵՐՄԱՑՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ
Ընդհանուր դրույթներ	Նախագգուշացումներ և աշխատողների անվտանգություն	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Շինարարության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունը վերահսկող մարմինները և համայնքը պետք է նախագգուշացված լինեն սպասվող գործընթացների վերաբերյալ ▪ Աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցները պետք է համապատասխանեն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (մշտապես սաղավարտների կիրառում, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և պաշտպանիչ ակնոցներ, պաշտպանիչ հագուստ և կոշիկներ) ▪ Շինհրապարակում տեղադրվող համապատասխան տեղեկատվական վահանակները աշխատողներին կիրազեկեն հիմնական կանոնների և նորմերի վերաբերյալ:
Շինարարական աշխատանքներ	Օդի որակ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ կառուցապատման ենթակա տարածքը ցանկապատել ▪ շինությունների ծածկում անթափանց թաղանթիով, համապատասխան բարձրության ▪ շինարարական աշխատանքների /Փոշի առաջացման աշխատանքներ/ ընթացքում անհրաժեշտ է իրականացնել ջրցան, ▪ պարբերաար ստուգել շինարարական տեխնիկայի և Փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգադրում: ▪ շինարարական նյութերի (հատկապես սորուն շինարարական նյութերի դեպքում, ինչպիսիք են ավազը, խիճը, հողը և այլն) տեղաՓոխումը պետք է իրականացվի Փակ ծածկով մեքենաներով. ▪ իրականացնել շինտեխնիկայի անվադողերի լվացում շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ
	Աղմուկ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Աղմկահարույց աշխատանքներն հնարավորինս իրականացնել օրվա ցերեկային ժամերին: ▪ շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին, ▪ պարբերաար ստուգել և կարգադրել տեխնիկական միջոցների և ավտոտրանսպորտի շարժիչները, բացառել անսարք վիճակում գտնվող մեքենաների օգտագործումը ▪ շինարարական տեխնիկական միջոցների ընտրության ժամանակ հատուկ ուշադրություն դարձնել դրանց աղմուկի մակարդակին: ▪ Բոլոր մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով:
	Թափոնների կառավարում	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից ▪ Բացառել տարածքում թափոնների բաց այրումը ▪ Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում;

	Կեղտաջրերի հեռացում	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Շինարարական անձնակազմը կօգտվի նախատեսվող բիոզուգարաններից, կոյուղաջրերի հեռացումը շինհրապարակից պետք է իրականացվի ընդհանուր կոյուղու համակարգի միջոցով, ▪ Շինարարական տրանսպորտային միջոցները և սարքավորումները պետք է վազվեն շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում:
--	---------------------	--

Մոնիտորինգ

ՀՏՁՀ-ի կողմից կանոնավոր մոնիտորինգ է իրականացվելու ԲԿՊ-ում նախանշված մեղմացնող միջոցառումների կատարումը և դրանց արդյունավետությունը ստուգելու նպատակով: ՀՏՁՀ-ի բնապահպանության երաշխիքների մասնագետները պարբերաբար իրականացնելու են մոնիտորինգի դաշտային ստուգայցեր կրթահամալսիչի շինարարական տեղամաս: Մոնիտորինգային արդյունքները գրանցվելու են Ծրագրի շրջանակում մշակված մոնիտորինգի ստուգաթերթիկում:

Տեխնիկական վերահսկողության շրջանակներում կիրականացվի ամենօրյա հսկողություն, որը կներառի նաև բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության հարցերը: և նկատված հայտաբերված անհամապատասխանությունների վերաբերյալ ժամանակին կտեղեկացվի ՀՏՁՀ-ին:

Ծախսերի արդյունավետության տեսանկյունից նպատակահարմար է համարվել փոշու, աղմուկի և թրթռումների մակարդակների չափագրումներն իրականացնել ազդակիր կողմերի համապատասխան բողոքների դեպքերում:

ՀՏՁՀ-ի կողմից նախատեսվող գործունեության իրականացման ողջ ընթացքում ներդրվելու է բողոքների անդրադարձման մեխանիզմ (ԲԱՄ): Շահառուների հետ կապի և բողոքների լուծման մեխանիզմների վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է ՀՏՁՀ-ի պաշտոնական կայքում (www.atdf.am):

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ՊԼԱՆ

Գործողություն	Նվազեցնող միջոցառումներ	Որտեղ իրականացնել	Ինչպես իրականացնել	Ժամանակամիջոց	Կատարող
Շինանյութերի և թափոնների տեղափոխում Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի համապատասխան տեխնիկական վիճակի ապահովում - Բեռնատարերի բեռնվածության սահմանափակում հերթականության ապահովմամբ - Տեղափոխումների ժամանակացույցի և էռթուրհներհ սասհասանում 	Շինհրապարակ Շինանյութերի և աղբի տեղափոխման երթուղիներ	Շինհրապարակ տանող ճանապարհների ստուգում	Աշխատանքային ժամերին և դրանցից դուրս անսպասելի ստուգումների իրականացում	Կապալառու
Շինարարական տեխնիկայի շահագործում տեղամասում	<p>Մեքենաների և տեխնիկայի լվացումը պետք է կատարվի շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում</p> <p>- Տեխնիկական միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը պետք է իրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում</p>	Մասնագիտացված ընկերություն	Գործընթացների գործունեության ստուգում	Մեխանիզմների շահագործման ընթացքում	Կապալառու
Հողային աշխատանքներ	- Հանված հողերը հեռացվում են համայնքի կողմից հատկացված վայր	Շինհրապարակ	Գործընթացների ստուգում	Հողային աշխատանքների	Կապալառու

				ընթացքում	
Կենցաղային աղբի առաջացում	- Աղբամանների տեղադրում շինարարական հրապարակում - համայնքի թույլտվություն աղբի մշտական տեղակայման վերաբերյալ	Շինհրապարակ	Արտաքին գնում	Շինարարության ողջ ընթացքում	Կապալառու, քաղաքապետարանի վերահսկողություն
Աշխատանքի անվտանգություն	- Անձնակազմի ապահովում արտահագուստով և անձնական պաշտպանիչ միջոցներով - Շինարարության կանոնների և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանություն	Շինհրապարակ	Ստուգման գործընթացներ	Աշխատանքների ողջ ընթացքում	Կապալառու, պատվիրատու
Տարածքի Կանաչապատում, բարեկարգում	Տեղանքին բնորոշ ծառաթփային բուսականության թփերի և այլ բուսականության նորմալ աճ	Կառուցապատվող հողամաս	Կանաչապատման բոլոր տեղամասերը Արտաքին գնում	Շինարարության Ավարտին	Կապալառու
Վտանգավոր նյութերի և թափոնների կառավարում	Վառելիքի, յուղերի և այլ թունավոր նյութերի արտահոսքեր	Շինհրապարակ	Արտաքին գնում	Շինարարության ընթացքում	Կապալառու,

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- ՀՀՇՆ 22-01-2024 «Շինարարական Կլիմայաբանություն» ՀՀ շինարարական նորմերը հաստատելու և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2011թ. սեպտեմբերի 26-ի N167-Ն հրամանը ուժը կորցրած ճանաչելու մասին:
- Временное методическое пособие по расчету выбросов от неорганизованных источников в промышленности строительных материалов, МИНПРОМСТРОЙ СССР1984, Москва.
- ԱԴԲ 2015: Բնապահպանական գնահատման և ուսումնասիրության շրջանակ:
- ՀՀ կառավարության որոշում N160-Ն, 2 փետրվար, 2006թ: Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիանների-ՍԹԿ) նորմատիվները հաստատելու մասին:
- Տեղեկագիր ՀՀ հիդրոթերևութաբանության և շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի արդյունքների մասին: Երևան: 2024թ 1-ին եռամսյակ: <http://armmonitoring.am/public/admin/ckfinder/userfiles/files/texekanq/eramsjak/I-2024.pdf>
- ՀՀ կառավարության որոշում 596-Ն, 2015: ՀՀ-ում «Կառուցապատման նպատակով թույլտվությունների և այլ փաստաթղթերի տրամադրման կարգը հաստատելու և ՀՀ կառավարության մի շարք որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին»:
- ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարի N-1243- Ն հրաման, 2015թ: «Սեյսմիկ պաշտպանության բնագավառի հատուկ և կարևոր նշանակության օբյեկտները սահմանելու մասին»:
- ՀՀ Օրենք Սեյսմիկ պաշտպանության մասին, 2002 թ:
- ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի N 102-Ն հրաման, 2020թ: ՀՀՇՆ 20.04- 2020 «Երկրաշարժադիմացկուն շինարարության նախագծման նորմեր» շինարարական նորմերը հաստատելու և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի

2006 թվականի փետրվարի 3-ի N 24-Ն հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու
մասին:

	X	Y	
1	4385605.50	8619536.92	
2	4385693.94	8619447.58	125.71
3	4385759.59	8619455.85	66.17
4	4385774.07	8619460.81	15.31
5	4385765.45	8619484.28	25.00
6	4385757.96	8619508.14	25.00
7	4385754.29	8619522.68	15.00
8	4385753.64	8619532.66	10.00
9	4385754.60	8619542.61	10.00
10	4385757.23	8619551.22	9.00
11	4385761.67	8619560.18	10.00
12	4385766.12	8619565.58	7.00
13	4385770.69	8619569.90	6.28
14	4385725.03	8619600.00	54.69
15	4385685.40	8619594.57	40.00
16	4385644.59	8619575.62	45.00
1	4385605.50	8619536.92	55.00

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

ՊԱՐԱՆՔԿՈՂ ԳՈՂԱՍԱՀՄԱՆ

